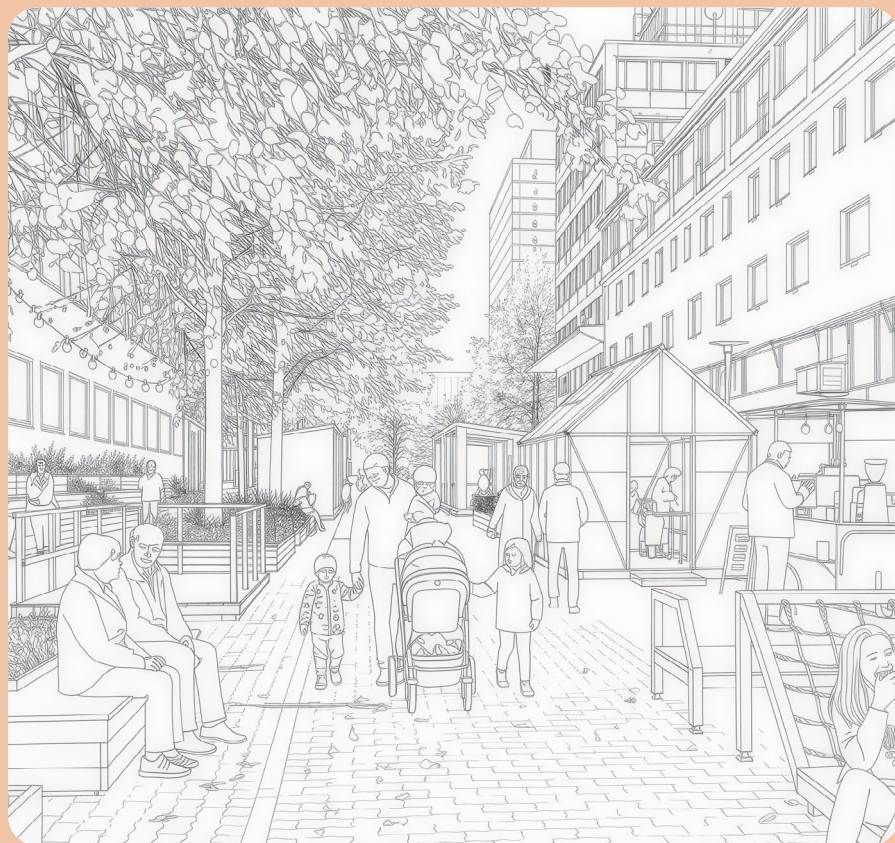

PILOTPROJEKT

Social hållbarhet i den byggda miljön

Trädgårdsgatan och Morö Backe centrum

ORGANISATION

Beställare

Sebastian Olofsson, förvaltningschef, samhällsbyggnad.

Styrgrupp

Harriet Wistemar, stadsarkitekt, fysisk planering, ordförande.

Lars Hedqvist, planeringschef, samhällsutveckling.

Helena Maide, verksamhetschef plan, fysisk planering.

Karin Degerfeldt, avdelningschef, samhällsutveckling.

Patrik Larsen, mark- och exploateringschef, samhällsutveckling.

Helena Renström, projektchef, Society Expo 2026.

Carola Fallgren, Arctic Design Center Region Västerbotten.

Projektledare

Ulrika Signal, planeringsarkitekt, Tengbom.

Projektgrupp

Simon Markusson, samhällsutveckling.

Stella Karagianni, plan.

Frida Feil, plan.

Viktoria Backlund, mark och exploatering.

Enar Nordvik, Bygglov.

Michaela Bondesson, Society Expo 2026.

Elsa Karlberg, Gata och park.

Stina Vesterberg, specialist, Tengbom.

Delprojektgrupp Morö Backe

Berit Wihlborg, Kultur och Fritid.

Malin Fjellström Lassi, styrelseledarmot, Morö Backe 4H.

Catarina Holmer, förvaltare Sveafastigheter.

Anna Porseby, förvaltare Sveafastigheter.

Jennie Argerich, hållbarhetschef Sveafastigheter.

Delprojektgrupp Trädgårdsgatan

Viktor Nordlund, Nordvestor.

Julia Åshjelm, Nordvestor.

Maria Rautio, Visit Skellefteå, BID.

Johan Lång, DIÖS.

Johanna Olofsson, DIÖS.

Jenny Forssell, DIÖS.

Tengbom

Lovisa Markus, arkitekt, Tengbom.

Anna Valman, landskapsarkitekt, Tengbom.

Christian Madsen, arkitekt, Tengbom.

Referensgrupp

Politiker

Annamaria Hedlund, ordförande i bygg- och miljönämnden.

Daniel Sjögren, ordförande i kulturnämnden.

Marie Bergslycka, ordförande i fritidsnämnden.

Tjänstepersoner

Förebygganderådet.

Kommunala Pensionärsrådet.

Kultur och fritidskontoret.

Mark och exploatering.

Plan.

Samhällsbyggnad.

Fysisk planering: Bygg och Plan.

Gator och parker.

Socialkontoret.

Support och lokaler.

Utbildning- och arbetsmarknad.

Byggaktörer

Kurt Nyström, Contractor.

Johan Lång, affärschef DIÖS.

Christofer Boman, HSB.

Lisa Nilsson, hållbarhetsutvecklare, SKEBO.

Övriga

Viktoria Wistemar, Hej Främling (numera Röda korset).

William Grenholm, Riksidrottsförbundet SISU Västerbotten.

Louise Renström, Riksidrottsförbundet SISU Västerbotten.

Niklas Lindmark, Riksidrottsförbundet SISU Västerbotten.

Annelie Nilsson, Riksidrottsförbundet SISU Västerbotten.

Foton är av Tengbom om inget annat anges.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Introduktion.....4

Bakgrund

Värde driven utveckling

Socialt hållbar livsmiljö

Sociala värden

Trädgårdsgatan.....6

Analys

Målbild

Strategier

Strategiska lösningar

Morö Backe.....26

Analys

Målbild

Strategier

Strategiska lösningar

Lärdomar från pilotprojektet.....48

Prioriteringar, lokala anpassningar och samverkan

Källor.....49

Skrifter

Bilder

INTRODUKTION BAKGRUND OCH ARBETSMETOD

Bakgrund

Strategi för kvalitet och värden

Strategin för social hållbarhet syftar till att öka kvaliteten och de sociala värdena i den byggda miljön. Genom att testa en metod i praktiken med hjälp av pilotprojekt har kommunen fått värdefulla lärdomar och fördjupade insikter om hur sociala värden kan integreras i planering och gestaltning. Arbetet har skett i bred samverkan och resulterat i ett kunskapsunderlag som kan användas till formella planer och långsiktiga beslut. Nästa steg är att omsätta strategin till praktik i form av prototyper i den fysiska miljön på Society Expo i maj och juni 2026. Arbetet kan också komma att vara underlag planprogram för Morö Backe centrum samt till kommande Arkitekturpolicy.

Social hållbarhet i byggd miljö

Skellefteå har haft en stark tillväxt och expansion de senaste åren med många nya arbetstillfällen och behov av bostäder. Det finns ett behov av att arbeta med social hållbarhet i den byggda miljö för att hålla en god kvalitet.

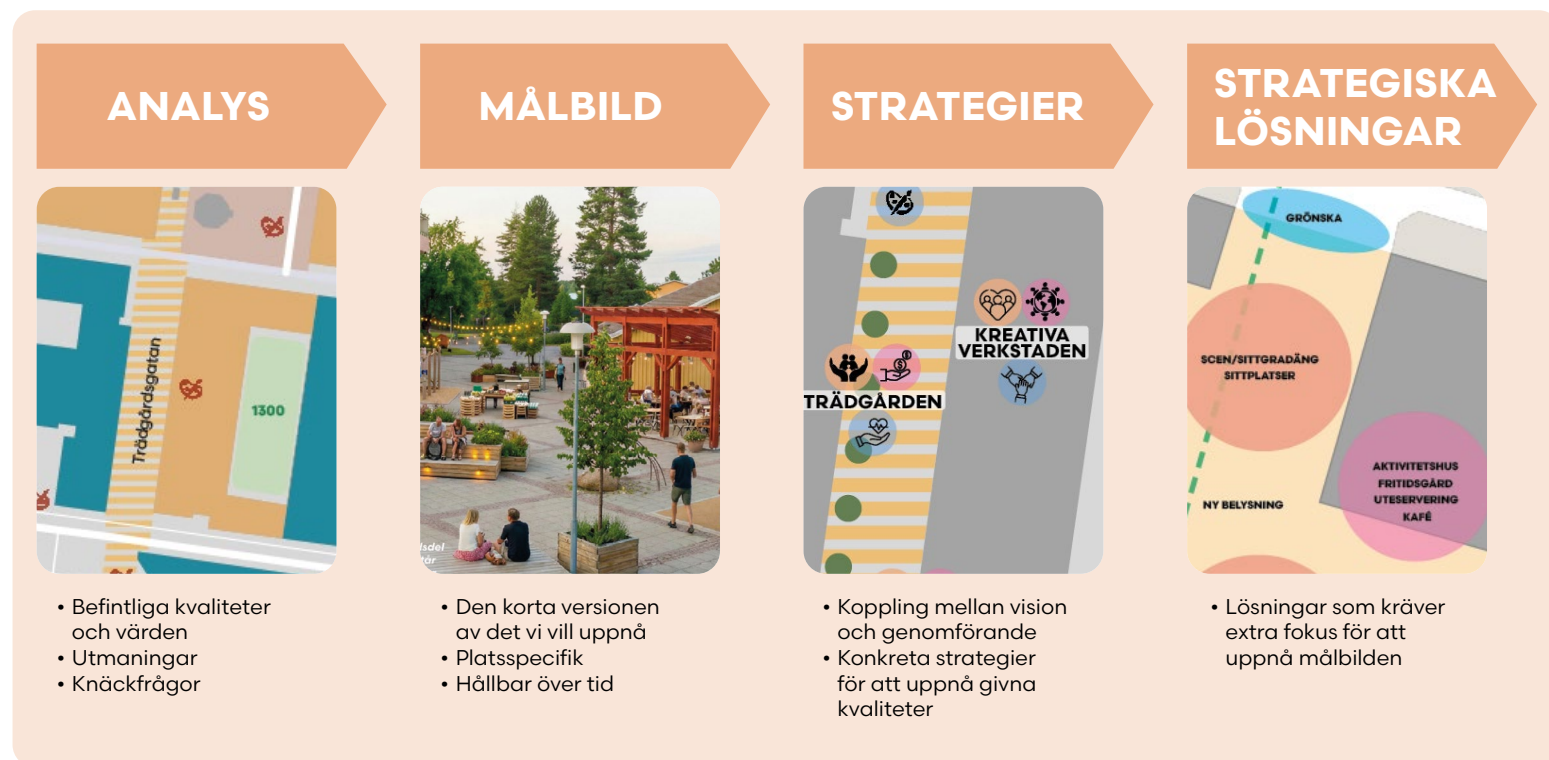
Uppdraget handlar om att stärka social hållbarhet i den byggda miljön genom att:

- Anpassa och vidareutveckla metodik för att bland annat koppla till ekonomiska värden.
- Genomföra en workshopserie för att öka kunskap och skapa samsyn.
- Arbeta med olika pilotprojekt för att använda metodiken och utveckla metoden.
- Utveckla prototyper i fullskala, exempelvis en mötesplats, park, bostadsgård, temaplatz och/eller paviljong.

Ekonomisk hållbarhet

En socialt hållbar byggd miljö stärker även den ekonomiska hållbarheten. När människor trivs och känner trygghet i ett område bor man kvar. Det leder till minskade vakanser, lägre omflyttning och minskat slitage för bostadsbolag. Det sänker i förvaltningskostnaderna och höjer fastighetsvärdena.

Kommunen får samtidigt bättre hushållning med resurser, effektivare markutnyttjande och

Uttecklingsplanen är utformad med värdedrivna stadsutveckling som metod. Det innebär att förslaget har en tydlig röd tråd från vision till genomförande.

minskade investerings- och driftskostnader. En socialt hållbar miljö skapar dessutom bättre socioekonomiska förutsättningar och högre välfärd. För medborgarna innebär det tryggare områden, bättre service och ökad livskvalitet.

Värdedrivna utveckling

Pilotprojektet bygger på en värdedrivna stadsutvecklingsmetod. Detta innebär att en långsiktig värdestruktur anges i projektet och inom denna kan innehåll och lösningar anpassas och utvecklas över tid. Metoden innehåller fyra delar: analys, målbild, strategier och strategiska lösningar.

Ett kontinuerligt fokus på social hållbarhet i kombination med en värdedrivna arbetsmetod säkerställer att projektet är både långsiktigt hållbart och flexibelt.

Analys

I analysen är potentialer i form av befintliga kvaliteter och värden samt utmaningar identifierade. I analysen beskrivs även knäckfrågor som måste lösas för att komma vidare till nästa steg.

Målbild

Analysen ligger till grund för att ta fram en målbild för området. Målbilden beskriver den gemensamma visionen. Målbilden är platsspecifik, hållbar över tid och den korta versionen av det vi vill uppnå. Denna vision blir vägledande genom hela arbetet, med särskilt fokus på sociala frågor.

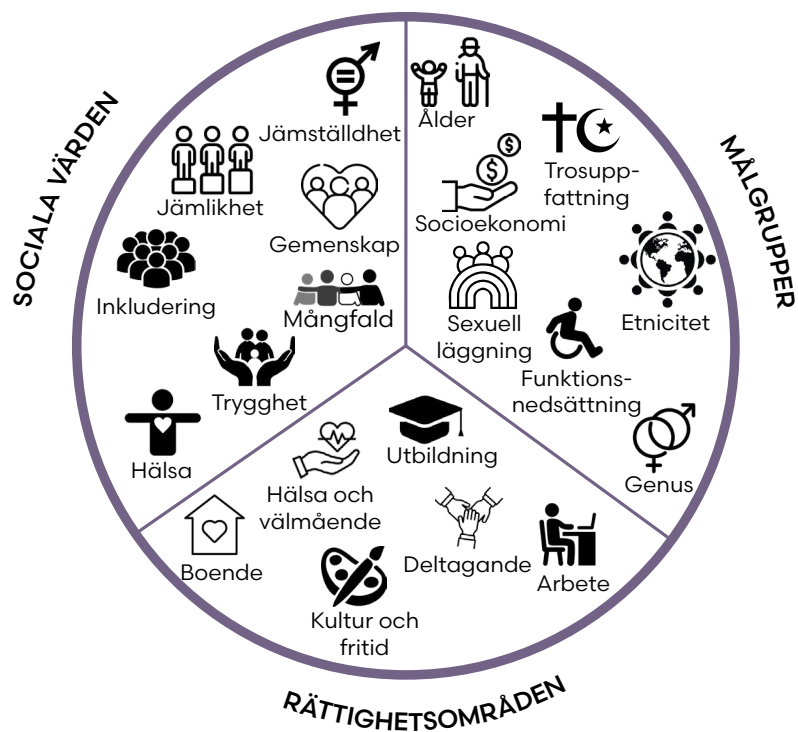
Strategier

Strategierna är länken från målbild till genomförande. Strategierna är vägledande för att uppnå de kvaliteter som finns i målbilden och beskrivs i värdeplanen. Strategierna kan till exempel kopplas till bebyggelse, mötesplatser och stråk.

Strategiska lösningar

Strategierna är konkretiserade i strategiska lösningar. De är platsspecifika i form av byggprojekt eller åtgärder i den fysiska miljön, såsom ny bebyggelse, aktivitetsplatser och parkmiljöer. De strategiska lösningarna är avgörande för att uppnå den övergripande visionen.

Socialt hållbar livsmiljö är en metod för att uppnå social hållbarhet i den byggda miljön genom att stärka tre delar: sociala värden, målgrupper och rättighetsområden. Utgångspunkten är att bidra till att utjämna livsvillkoren för olika människor.

Socialt hållbar livsmiljö

Utvecklingen syftar till att skapa fysiska förutsättningar för en socialt hållbar livsmiljö som är hälsofrämjande, rättvis och inkluderande genom en metod för social hållbarhet. Metoden bygger vidare på JämtJämlikt och är en systematik för att skapa jämlika byggda miljöer och utvecklade av Tengbom, Raul Wallenberginstitutet, RISE och Helsingborgs stad.

Metoden för en socialt hållbar livsmiljö bidrar till att stärka alla människors tillgång till rättighetsområdena. Det innebär möjligheter för alla att delta i samhället oavsett kön, ålder, etnicitet, trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller socioekonomisk bakgrund.

Social hållbarhet innebär att skapa ett jämställt och jämlikt samhälle där alla människor har möjlighet att leva ett gott liv med god hälsa utan orättvisa skillnader. Genom att utforma stadsdelar, bebyggelse, funktioner och platser som inkluderar olika målgrupper och tillgodoser rättighetsområden uppnås social hållbarhet.

När rättighetsområdena stärks för alla i samhället, oavsett normer uppnås olika sociala värden. Sociala värden handlar om hur människor mår och uppfattar sig själv i ett sammanhang i relation till andra. De sociala värdena är: hälsa, trygghet, gemenskap/tillit, jämställdhet, jämlikhet, inkludering och mångfald.

Sociala värden

I den byggda miljön handlar sociala värden om att skapa platser där människor kan leva, mötas och utvecklas på lika villkor.

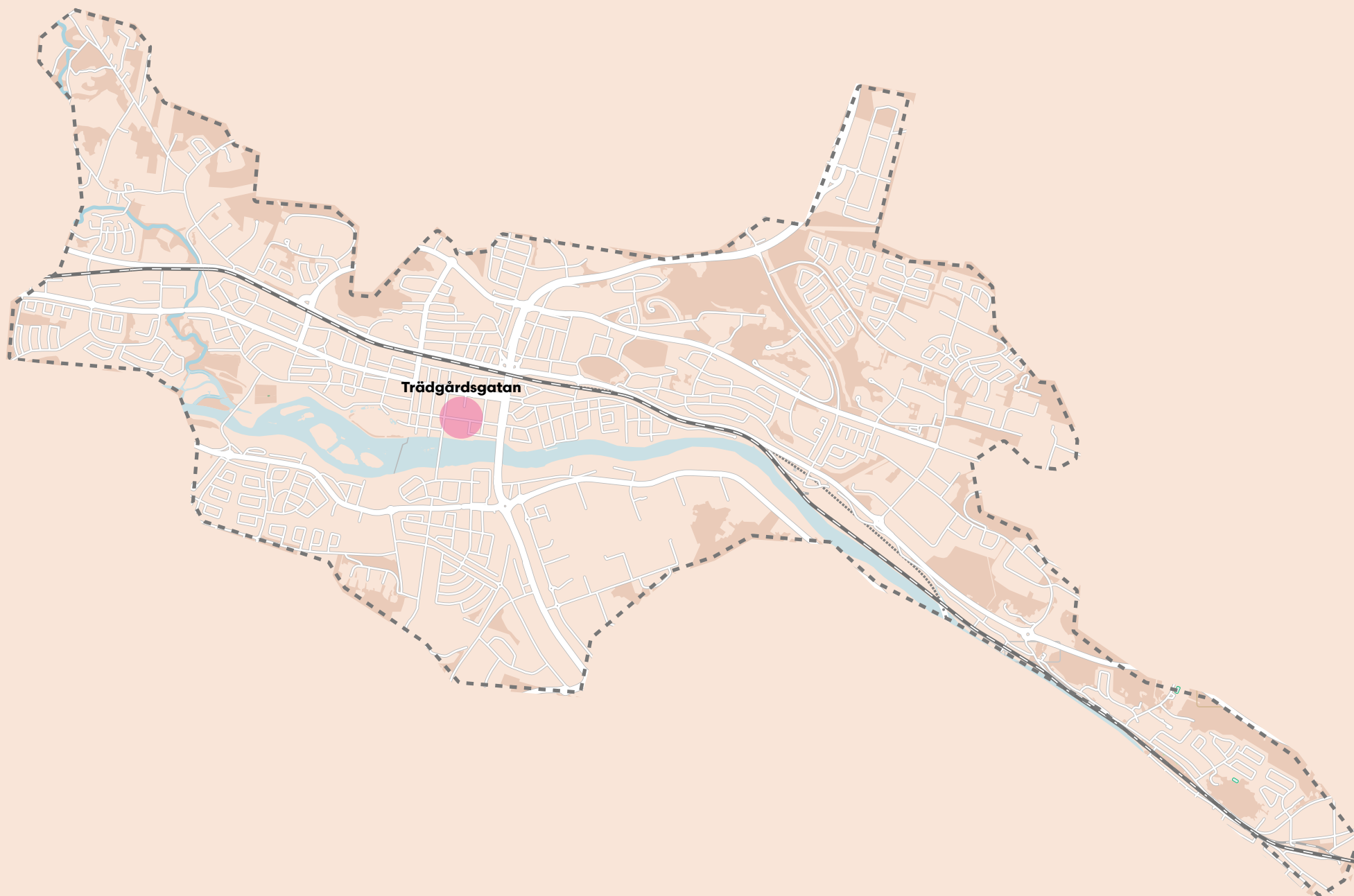
Det innebär att utforma bostadsområden utifrån en rad indikatorer såsom offentliga rum och infrastruktur som främjar till exempel hälsa, genom god tillgång till service, grönområden och möjligheter till fysisk aktivitet. Det handlar också om trygghet, där belysning, siktlinjer och närvaro av människor bidrar till att alla känner sig säkra. En socialt hållbar miljö stärker

gemenskap genom mötesplatser, kultur och aktiviteter som för människor samman. Den ska också stödja jämlikhet och jämställdhet genom att alla, oavsett bakgrund eller kön, ges samma möjligheter att delta och påverka. Vidare är mångfald och inkludering centrala vilket betyder att den byggda miljön ska utformas så att olika behov, livsstilar och identiteter ryms.

Tillsammans skapar dessa aspekter en hållbar och rättvis livsmiljö där människor kan känna tillhörighet och utvecklas.

De sociala värdena är konkretiserade av olika aspekter eller indikatorer i den byggda miljön.

FOKUSOMRÅDE TRÄDGÅRDSGATAN

TRÄDGÅRDSGATAN ANALYS

ANALYS

MÅLBILD

STRATEGIER

STRATEGISKA
LÖSNINGAR

1. Sara kulturhus. 2. Guldtorget. 3. Trädgårdsgatan. 4. Stadsparken.

- Trädgårdsgatan
- Träd
- Park
- Bostadsgård
- Skola
- Vård och omsorg
- Gym
- Butik
- Livsmedelsbutik
- Restaurang
- Stadshuset
- Myndighet
- Kyrka
- Moské
- Bibliotek
- Kulturhus

1. Siktlinje mot Älvbrinken från Trädgårdsgatan. 2. Butikslokal på Trädgårdsgatan. 3. Trädgårdsgatan norrut från Stadsparken. 4. Barriärer i form av hög häck mot Stadsparken och vägg mot Stadshuset (Google Maps).

HÄLSA

INDIKATORER

Funktionsblandning

- Antal meter till offentlig service.
- Antal meter till skola och förskola.
- Antal meter till arbete/kontor.
- Andel olika typer av funktioner.

Gröna miljöer

- Inom 300/500/100 m från bostad eller andel gröna miljöer.
- 3-30-300-regeln*.

ANALYS

Funktionsblandning

- + Stort utbud kommersiell service inom 300 meter.
- Ingen grundskola eller förskola.
- + Nära till arbete/kontor.
- + Stor blandning av funktioner.
- Låg andel bostäder.

Gröna miljöer

- + 100 m till Stadsparken.
- + Trädallé längs Trädgårdsgatan.
- + Grön bostadsgård i kv Lekatten.

*3-30-300-regeln: Se 3 träd från din bostad, 30% krontäckningsgrad i bostadskvarter (förbättrar mikroklimat, minskar luftföroreningar och buller), 300 m till grönområde från sin bostad.

TRYGGHET

INDIKATORER

Stadsliv

- Antal kostnadsfria mötesplatser.
- Andel bottenvåningar med verksamheter.
- Antal entréer per antal meter gata.
- Gemensamhetslokal i kvarteret.
- Andel upplevd trygghet.

Platser

- Vilken målgrupp (normer) finns på platsen.
- Antal meter till offentliga platser.
- Antal meter till plats/torg.

ANALYS

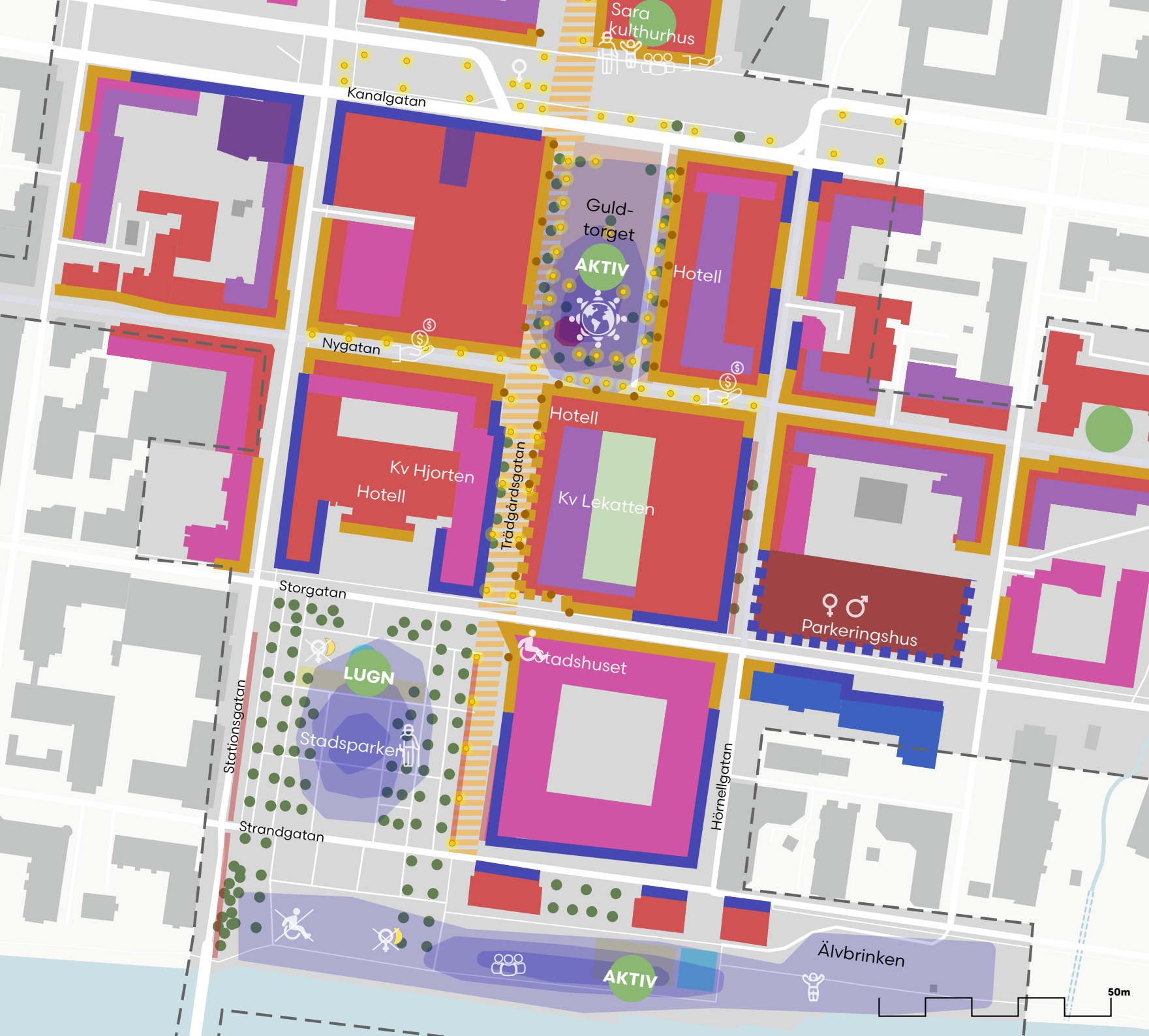
Stadsliv

- + Kostnadsfria mötesplatser är Sara Kulturhus, Guldorget, Stadsparken och Älvbrinken.
- + Många öppna bottenvåningar.
- Inga entréer utmed kv Hjorten.
- Ingen gemensamhetslokal.
- Guldorget och Stadsparken upplevs otrygga.

Platser

- Få ungdomar/barn på Trädgårdsgatan.
- + Äldre i Stadsparken och blandade målgrupper längs Älvbrinken.
- + Cirka 100 m till Guldorget och stadsparken.

- Trädgårdsgatan
- Bostäder
- Kontor
- Kommersiellt
- Utbildning
- Kyrka
- Träd
- Bostadsgård
- Vatten
- Aktivitetsplats
- Öppna bottenvåningar
- Slutna bottenvåningar
- Kostnadsfria mötesplatser
- Entréer
- Otrygga platser
- Barriärer
- Belysning
- Barn
- Ungdom
- Äldre
- Mångkulturellt
- Tillgängligt
- Otillgängligt
- Kostnadsfritt
- Kostnadsdrivet
- Låg socioekonomi
- Kvinna
- Man
- Nattetid

50m

1. Vattenlek på Älvbrinken (Google Maps). 2. "Johanna i parken", V. Shausgaard (Skellefteå kommun) 3. Älvlekparken. 4. "Valvrum", Torgny Larsson (Skellefteå kommun) 5. "Rådjuret", Arvid Knöppel (Skellefteå kommun)

GEMENSKAP OCH TILLIT

INDIKATORER

Skala och omfattning

- Antal våningar.
- Antal lägenheter per byggnad.
- Exploateringsstal.

Bostadsgård

- 1200 kvm BTA samlad yta.
- Gårdarna är avgränsade med byggnad, plank eller liknande.
- Solbelyst, god ljudmiljö, bra mikroklimat (temperatur, vindklimat).

ANALYS

Skala och omfattning

- + Låg bebyggelseskala.
- Lågt exploateringsstal.
- Låg andel bostäder.

Bostadsgård

- + Bostadsgård 1 300 kvm BTA.
- + Tydligt avgränsad bostadsgård kv Lekatten.
- + Solbelyst gård och god ljudmiljö kv Lekatten.

JÄMLIKHET

INDIKATORER

Boende

- Andel bostadsrätter, andel hyresrätter.
- Andel småhus, andel lägenheter.
- Andel 4 rok, andel generationsboende.
- Lägst hyror i jämförbart område.

Fritid och kultur

- Antal meter till lekplats.
- Plats för motion och rörelse.
- Plats för konst och kultur.

ANALYS

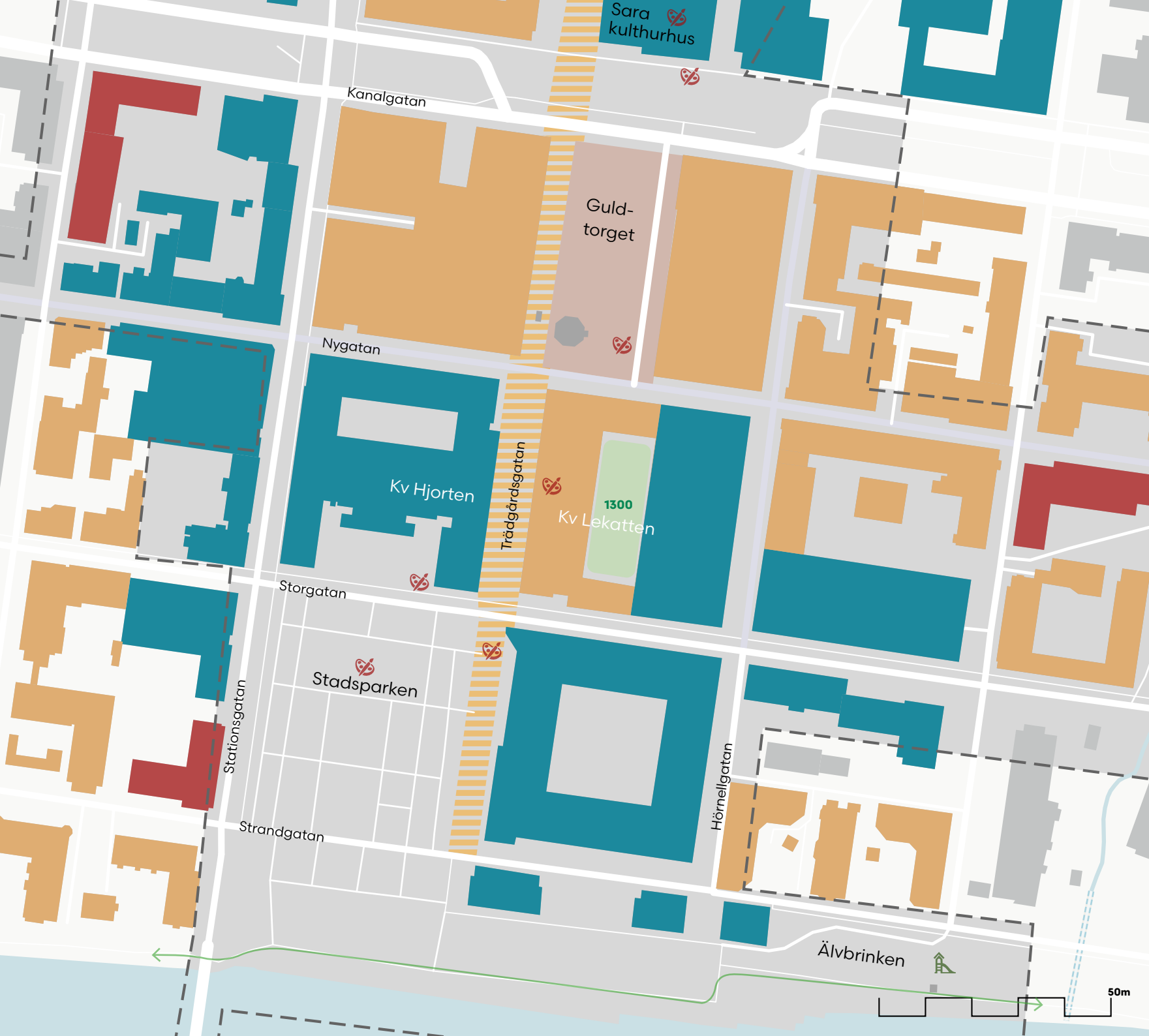
Boende

- + Hög andel hyresrätter.
- Låg andel bostadsrätter.

Fritid och kultur

- + Lekplats på Älvbrinken, cirka 300 meter.
- + Motion längs strandpromenaden.
- + Flera konstverk i det offentliga rummet.
- + Ett konstverk på Trädgårdsgatan.

- Trädgårdsgatan
- Bostadsrätter
- Hyresrätter (med eventuella verksamheter i bottenplan)
- Kontor och verksamheter
- Lekplats
- Bostadsgård kvadratmeter
- Motion/rörelse
- Konst och kultur
- Exploateringsal område: 1,2

1. Kv. Hjorten, kulturhistorisk byggnad på Trädgårdsgatan. 2. CK-parkering. 3. Cykelparkering vid Sara Kulturhus. 4. Skellefteå Busstation (Google Maps). 5. Cykelparkering på Trädgårdsgatan.

JÄMSTÄLLDHET*

INDIKATORER

Mobilitet

- Antal meter till stadsbuss.
- Antal meter till regionbuss..
- Antal meter till tåg.
- Andel bilplatser/transportslag.

Tillgänglighet

- Andel korsningspunkter.
- Antal meter till bilpool/cykelpool.

ANALYS

Mobilitet

- + Stadsbuss, cirka 300 meter.
- + Regionbuss, cirka 800 meter.
- + Stor andel parkeringsplatser.
- Inget persontåg.
- Billburet centrum.

Tillgänglighet

- + Rutnätsstruktur, hög andel korsningspunkter.
- Ingen bilpool eller cykelpool.

*Fler indikatorer än mobilitet och tillgänglighet hör ihop med jämställdhet och vi har valt att lägga dessa under andra rubriker exempelvis trygghet, jämlikhet och mångfald.

MÅNGFALD

INDIKATORER

Befolkning/målgrupp

- Andel förvärvsandel.
- Andel utbildningsnivåer
- Andel inkomstnivåer.

Platsens identitet

- Historia på platsen.
- Relation till omgivning/kontext.

ANALYS

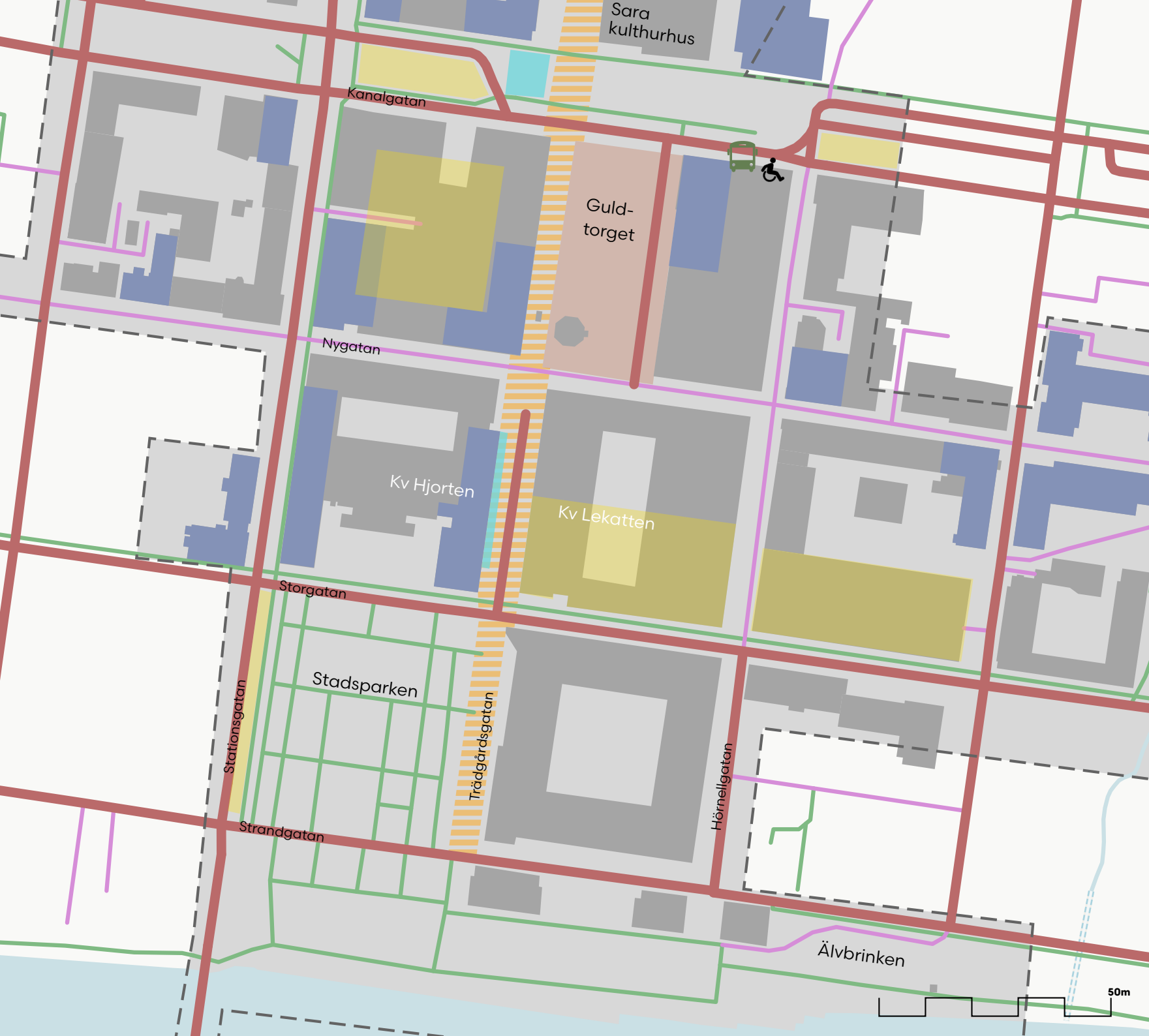
Befolkning/målgrupp

- Inga uppgifter om förvärvsandel.
- Inga uppgifter om utbildningsnivå/ inkomstnivå.

Platsens identitet

- + Kulturhistoriska byggnader.
- + Koppling mellan resecentrum och Skellefteälven.
- + Centralt stråk mellan Guldtorget och Stadsparken.
- Ingen tydlig identitet.

- Trädgårdsgatan
- Bilväg
- Gångata
- Gångväg
- Bilparkering
- Cykelparkering
- Kulturhistoriska byggnader
- Busshållplats
- Tillgänglig hållplats
- Otillgänglig hållplats

50m

INKLUDERING OCH DELAKTIGHET

INDIKATORER

Dialog

- Riktad dialog med barn och unga.
- Riktad dialog med äldre (exempelvis PRO, äldreboende).
- Riktad dialog med annan etnisk bakgrund.

Lokal samverkan

- Medskapande ex platssamverkan, egna initiativ, gestaltningsdialog.
- Initiativ och samverkan på plats exempelvis BID, CTC.

ANALYS

Dialog

+ Purple Flag-vandring med fastighetsägare, Polisen, fältare, Skellefteå kommun, Visit Skellefteå, näringsidkare, nov 2025.
+ Invånardialogen i Skellefteå, 2023.

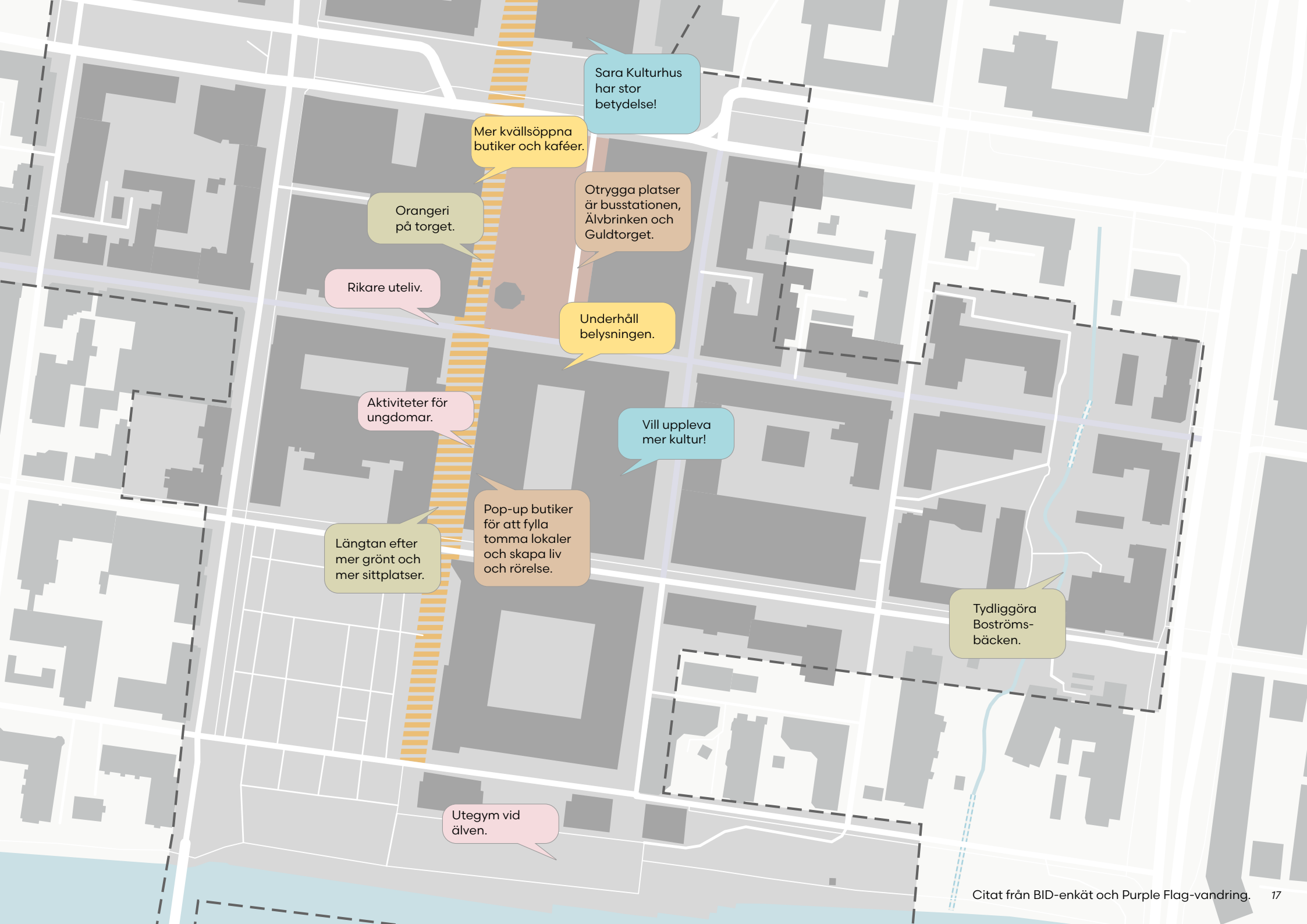
Lokal samverkan

+ BID-samverkan med fastighetsägare, Skellefteå kommun, Polisen, ideell sektor, hotell, Sara kulturhus, Skellefteå museum, näringsliv, 2023.
+ BID-enkät med medborgare, 2023.
+ BID-referensgrupp med unga och pensionärer .

1. Stadsvandring med referensgrupp för utvecklingsplanen. 2. Purple Flag-vandring (Foton: Enar Nordvik) 3-4. Workshop om social hållbarhet med referensgruppen: olika politiker och förvaltningar på kommunen, fastighetsägare, Region Västerbotten, byggaktörer, Riksidrottsförbundet, civilsamhället, föreningsliv.

Sara Kulturhus
har stor
betydelse!

Mer kvällsöppna
butiker och kaféer.

Orangeri
på torget.

Otrygga platser
är busstationen,
Älvbrinken och
Guldtorget.

Rikare uteliv.

Underhåll
belysningen.

Aktiviteter för
ungdomar.

Vill uppleva
mer kultur!

Längtan efter
mer grönt och
mer sittplatser.

Pop-up butiker
för att fylla
tomma lokaler
och skapa liv
och rörelse.

Tydliggöra
Boströms-
bäcken.

Utegym vid
älven.

"Trädgårdsgatan är en grön och livfull mötesplats med fokus på kultur, fritid och hälsa. Här kan människor i alla åldrar mötas och trivas, oavsett tid på dygnet."

Visionsskiss över hur Trädgårdsgatan kan se ut i framtiden.

Central gata med potential

Analysen visar att Trädgårdsgatans kvaliteter är gröna värden, inriktning på kultur och fritid, tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning och närhet till arbetsplatser. Gatan är ett centralt och grönt stråk i staden som delvis har utmaningar i form av tomma lokaler, slutna fasader, frekvent biltrafik, stor samlad cykelparkering och otrygghet vissa tider på dygnet. Det finns inte många barn och unga på platsen.

Ett levande stadsrum

Plats för olika funktioner och målgrupper

Målbilden utgår från ett tydligt socialt hållbarhetsperspektiv med särskild betoning på viktiga sociala värden, prioriterade målgrupper och grundläggande rättighetsområden.

Trädgårdsgatan är i framtiden ett inkluderande stadsrum där social hållbarhet är en integrerad del av den byggda miljön. Gatan är ett centralt stråk och en viktig mötesplats i Skellefteå som utvecklas till en mer inkluderande och levande miljö där människor i olika åldrar och med olika bakgrunder känner sig välkomna, delaktiga och trygga.

Trygghet, mångfald och gemenskap

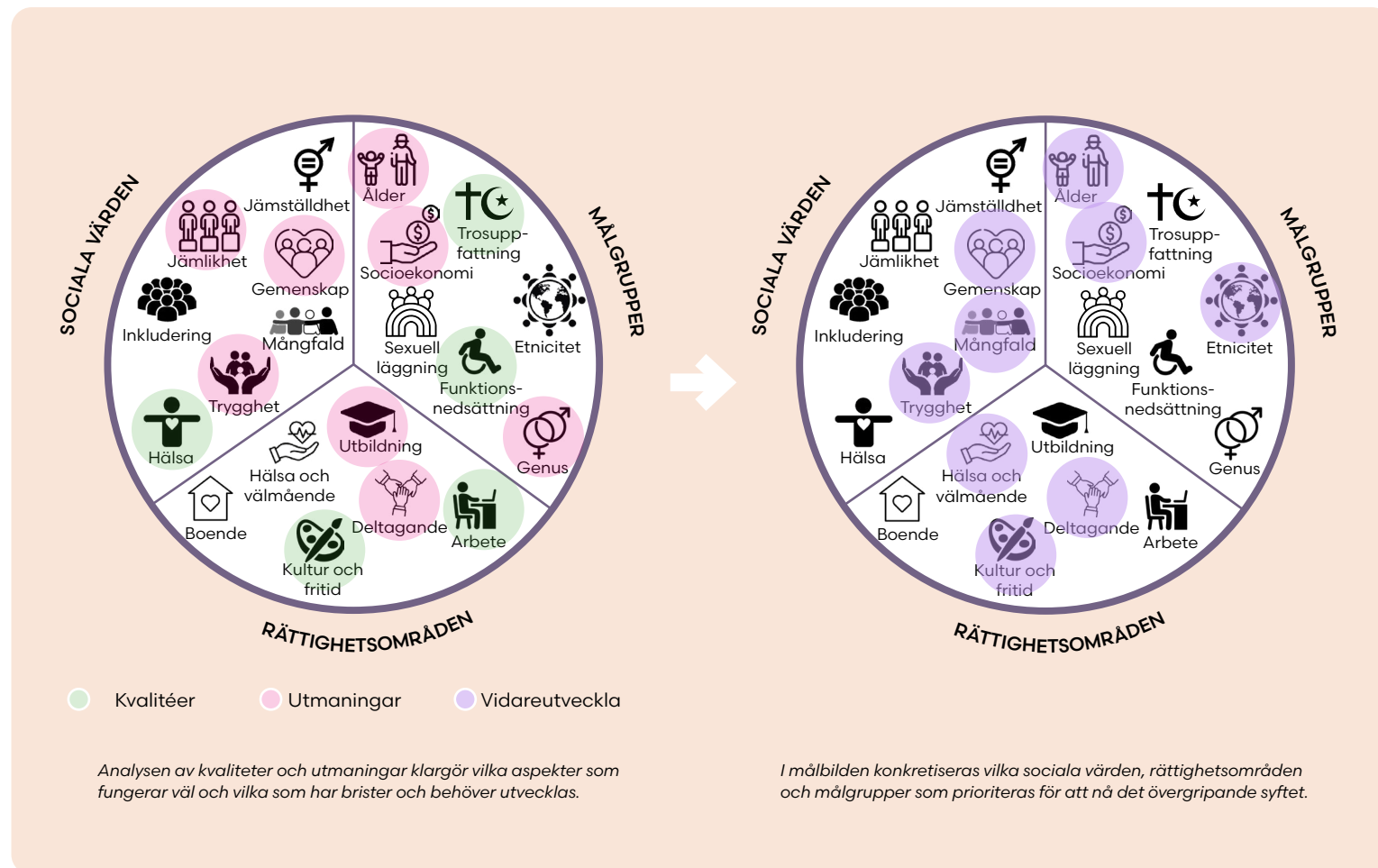
Utformningen och funktionerna i gaturummet främjar ökad trygghet både dag- och kvällstid genom tydlig gestaltning, god belysning och en aktivt använd offentlig miljö. Trädgårdsgatan är vara en plats där mångfald är en resurs och där människor med olika livsvillkor och erfarenheter kan mötas. Genom att skapa tydliga sociala ytor, flexibla mötesplatser och rum för spontana aktiviteter stärker förslaget känslan av gemenskap och bidrar till ett mer sammanhängande stadsrum mellan torget och stadsparken.

Ålder, etnicitet och socioekonomi

I förslaget prioriteras särskilt ungdomar och äldre, socioekonomiskt svaga grupper samt personer med annan kulturell eller språklig bakgrund. Genom att erbjuda funktioner som är lättillgängliga, kostnadsfria och inkluderande skapas en miljö där fler känner sig hemma. Det kan innebära allt från vistelsezoner och aktiviteter för unga, till sittplatser, rekreativsmöjligheter och trygga passager för äldre, samt utformning som tar höjd för olika behov, normer och perspektiv.

Hälsa och välmående, kultur och fritid samt deltagande

Gaturummet främjar både fysisk och mental hälsa genom gröna inslag, plats för rörelse och möjligheter till social samvaro. Kultur och fritid lyfts fram genom gestaltning som öppnar för kulturella uttryck, offentliga evenemang och vardagliga aktiviteter. Deltagande säkerställs genom att medborgare och olika aktörer involveras i analys, utformning och utvärdering för att platsen ska spegla behov och önskemål från dem som använder den mest.

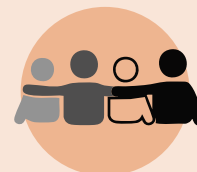

Sociala värden

Trygghet

Trygghet i den byggda miljön handlar om att skapa platser som stödjer människors behov av kontroll, orientering, social närvaro och inkludering. Det innebär en kombination av faktisk säkerhet och upplevd trygghet. Gestaltning, funktioner och sociala strukturer samspelar för att skapa miljöer som är levande och välkomnande där människor känner tillit.

Mångfald

Mångfald i den byggda miljön innebär att skapa inkluderande, varierade och flexibla platser som rymmer människors olikheter och stödjer ett levande stadsliv. Genom social, funktionell, rumslig och kulturell mångfald utformas miljöer där många olika människor kan känna sig hemma, delta och utvecklas.

Gemenskap

Gemenskap i den byggda miljön handlar om att skapa rum, strukturer och funktioner som främjar möten, relationer och socialt deltagande. Genom välgestaltade mötesplatser, mänsklig skala, funktionsblandning, delade resurser, inkluderande design och en stark platsidentitet byggs miljöer som stärker samhörighet och lokal social hållbarhet.

Målgrupper

Ålder

Ålder i den byggda miljön handlar om att utforma platser som svarar på behoven hos människor genom hela livet. Genom att ta hänsyn till barns behov av lek och trygghet, ungdomars behov av egna forum, vuxnas krav på funktionalitet och äldres behov av tillgänglighet och social kontakt skapas inkluderande miljöer. Ett generationsöverskridande perspektiv leder till robusta och flexibla livsmiljöer.

Etnicitet

Etnicitet i den byggda miljön handlar om att skapa inkluderande och representativa platser som möter människors olika kulturella behov och erfarenheter. Genom att främja tillgänglighet, representation, social interaktion och flexibilitet kan planering och gestaltning bidra till ökad delaktighet, social integration och hållbarhet för människor med olika bakgrund.

Socioekonomi

Socioekonomi i den byggda miljön handlar om att skapa inkluderande, tillgängliga och flexibla platser som tar hänsyn till människors olika ekonomiska och sociala förutsättningar. Genom variation av bostäder, service, offentliga rum och mötesplatser kan stadsutveckling bidra till social integration och jämlik stadsmiljö för olika målgrupper.

Rättighetsområden

Hälsa och välmående

Hälsa och välmående i den byggda miljön handlar om att skapa fysiskt och psykiskt goda miljöer. Genom trygga, tillgängliga, gröna, estetiskt stimulerande och socialt inkluderande platser kan god gestaltning bidra till att människor kan leva ett aktivt, meningsfullt och hälsosamt liv.

Deltagande

Deltagande i den byggda miljön innebär att människor ges möjligheter att påverka planering och utformning av sin omgivning. Genom inkluderande processer kan medborgare beskriva behov och bidra med erfarenheter vilket leder till mer anpassade och förankrade lösningar. Detta stärker känslan av delaktighet och tillhörighet.

Kultur och fritid

Kultur och fritid i den byggda miljön innebär att alla ska ha tillgång till varierade platser för kultur, lek och rekreation. Genom att integrera kultur- och fritidsmöjligheter i stadsutveckling bidrar det till att stärka kreativitet, gemenskap och livskvalitet för olika människor.

- Trädgårdsgatan
- Befintligt träd

TRÄDGÅRDSGATAN STRATEGISKA LÖSNINGAR

ANALYS

MÅLBILD

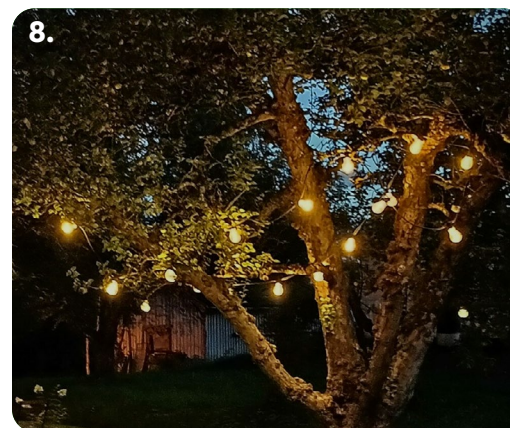
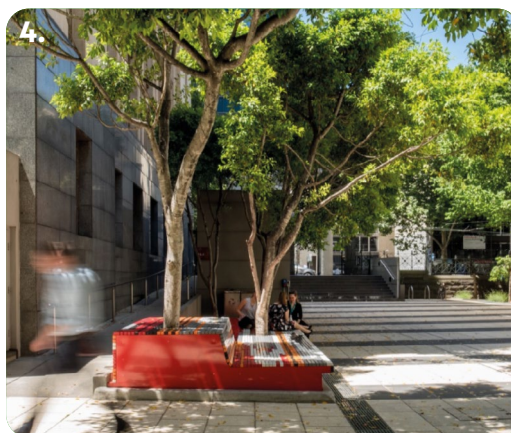
STRATEGIER

STRATEGISKA
LÖSNINGAR

Gata med plats för vistelse

På Trädgårdsgatan handlar de strategiska lösningarna om att skapa en gata med plats för människor och vistelse i form av flera mindre platser. Scenen är en plats för ungdomar att göra olika aktiviteter eller bara hänga på. I den kreativa lokalen finns möjlighet att anordna och delta i olika kreativa aktiviteter eller kursen för bland annat personer med olika bakgrund. I trädgården finns en grön plats för fika, lek och rörelse för både barn och äldre. Solhörnan är en lugn oas med blommor och sittplatser där äldre kan trivas.

1. Temporär sittmöbel, Popup park, Stockholm (Fotograf: Tekla Evelina Severin). 2. Keramikstudio. 3. Scen i stadsmiljö. St Johannesplan, Malmö. (White arkitekter). 4. Möbler byggda runt befintliga träd, Immigration Museum, Melbourne (Archello). 5. Lekfull sittmöbel på Tredje Långgatan, Göteborg. 6. Temporära paviljonger med olika pop-up-funktioner, Sayer Street & the Meadow, London (Landezine, 2020). 7. Sittmöbel och med inbyggd grönska, Parckfarm, Bryssel (Landezine, 2017). 8. Belysning i träd (Byggahemma.se) 9. Långbord med spel, FormDesignCenter, Malmö.

- Förstärkt stadsrum
- Befintlig mötesplats
- Ny mötesplats
- Gångfartsgata
- Trädgårdsgatan
- Befintligt träd

TRYGGHET

LÖSNINGAR

UTFALL

Stadsliv

Konstutställning i pop-up-lokal (pågående).	Kostnadsfria mötesplatser inomhus.
Restaurang och café (trädgårdscafé).	Fler öppna och aktiva bottenvåningar.
Lokal för kultur och konst (ex studieförbund). Gemensamhetslokal.	Ökat stadsliv olika tider på dygnet.
Sittplatser (uppvärmda, laddplatser), grönska och belysning på fasad.	Ökad överblick och trygghet.

Platser

Växthus (pergola) med värme och belysning.	Lugn, väderskyddad och trygg mötesplats utomhus.
Effektivisera och ev flytta delar av cykelparkering.	Mer plats för mötesplatser utomhus.
Belysning i träden och kvistning.	Ökad belysning och trivsel.
Blommande oas (Pop-up-park).	Aktivering av gatan stärker stadslivet och tryggheten ökar.

GEMENSKAP/TILLIT

LÖSNINGAR

UTFALL

Skala och omfattning

Uppdelade miljöer med olika innehåll (sekvenser av rum).	Småskalighet och människan i fokus.

Bostadsgård/gårdsmiljöer/gata

Fler sittmöjligheter (ev uppvärmda).	Mer plats för vistelse.

MÅNGFALD

LÖSNINGAR

UTFALL

Befolkning/målgrupp

Platser med fokus på ungdomar och äldre.	Högre andel blandning av olika människor på platsen.
Kostnadsfria mötesplatser inne och ute.	Plats för personer med begränsade ekonomiska resurser.
Gemensam lokal för olika grupper dag- och kvällstid.	Mötesplats för personer med annan etnisk bakgrund.

Platsens identitet

Belysning på kulturhistorisk byggnad.	Varierad miljö med egen identitet och karaktär.
Kreativ karaktär på gatan. Inriktning kultur, fritid och mat.	Tydlig identitet.

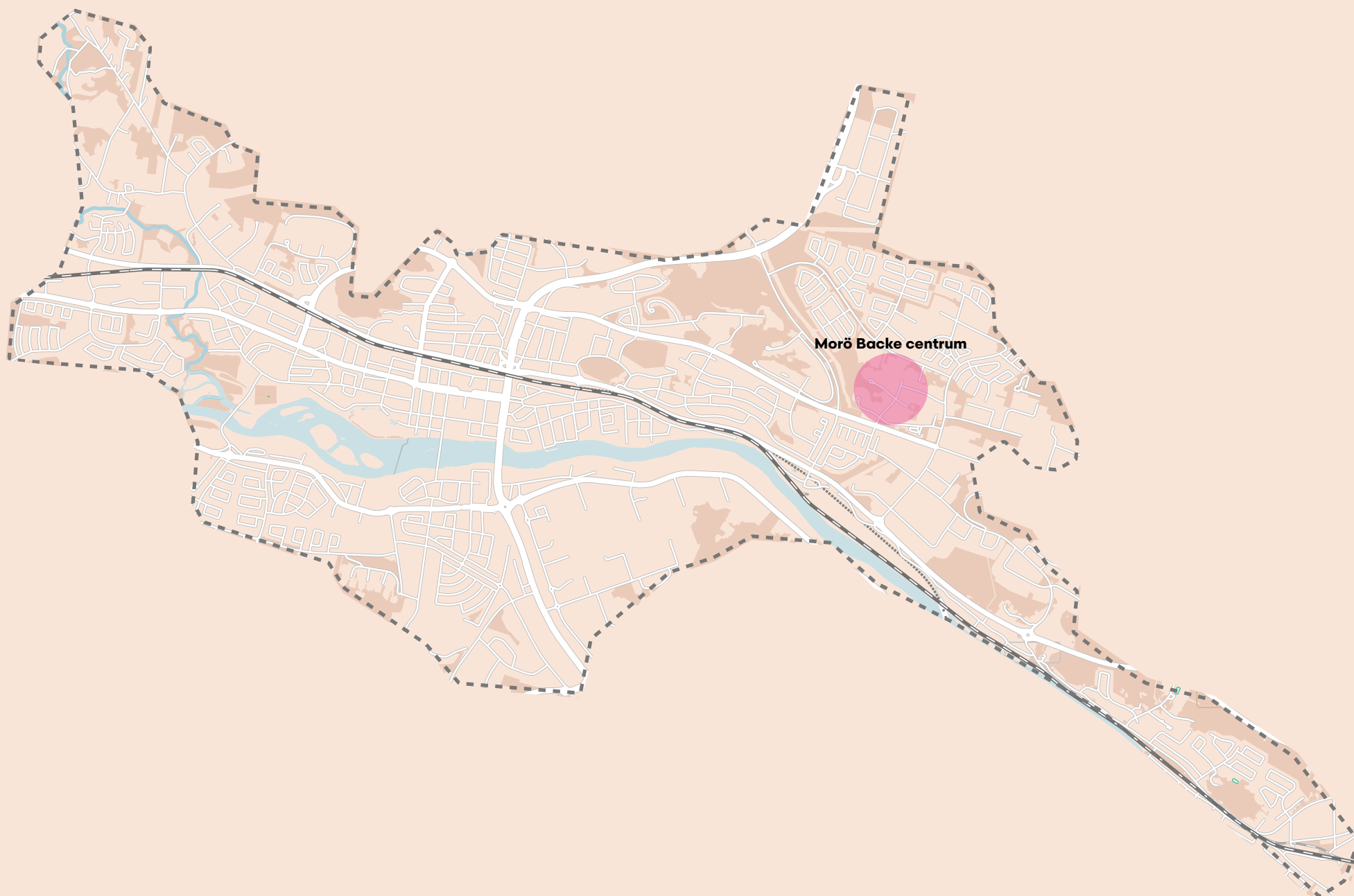

VÄRDEDRIVEN STADSUTVECKLING Sociala värden	ANALYS - Kvaliteter och värden - Utmaningar - Knäckfrågor	MÅLBILD - Den korta versionen av det vi vill uppnå - Platsspecifik - Hållbar över tid	STRATEGISKA LÖSNINGAR Delprojekt/lösningar som kräver extra fokus för att nå målbilden	Målgrupp och Rättighetsområde
HÄLSA Funktionsblandning Gröna miljöer	+ Stor andel kommersiell service. + Närhet till arbete/kontor och bostäder. - Tomma lokaler. + Trädallé på gatan och närhet till park.	• Ökad blandning av funktioner och fler gröna miljöer.	• Pop-up-lokal för konst, utbildning och mat. • Restaurang i befintlig lokal. • Pop-up-park och lekmiljö. • Växthus med sittplatser och grönska.	
TRYGGHET Stadsliv Platser	+ Öppna bottenvåningar och entréer mot gata. - Inga entréer längs kv Hjorten. - Avsaknad av gemensamhetslokal. - Gatan upplevs mörk och otrygg vissa tider. + Närhet till Guldtorget och Stadsparken.	• Fler kostnadsfria mötesplatser och nya typer av verksamheter.	• Pop-up-lokal som fyller tomma lokaler. • Pop-up-kafé (cykel). • Kreativ lokal för olika aktörer ex fritidsgårdar. • Ny plats med en scen i norra delen. • Belysning i träden.	
GEMENSKAP/TILLIT Skala och omfattning Bostadsgård/plats/gata	+ Låg bebyggelseskala och mindre enheter. - Bostadsgård på tak. - Lite plats för vistelse på gatan. + Solbelyst gata och god ljudmiljö.	• Öka vistelsevärden på gatan och skapa mötesplatser för olika människor.	• Uppdelade miljöer och mindre rum på gatan. • Plats för uteserveringar på solbelyst del av gatan. • Sittgradäng under träden.	
JÄMSTÄLLDHET Mobilitet Tillgänglighet	+ Närhet stadsbuss. + Närhet till parkeringshus. - Gatan används för cykelparkering och som angöringsgata till torget. + Hög andel arbetsplatser.	• Fokus på människor i olika åldrar och stärka möjligheter för gång- och cykeltrafik.	• Skapa en gångfartsgata (nyttotrafik tillåten). • Effektivisera och flytta delar cykelparkeringen. • Cykelpool.	
JÄMLIKHET Bostäder Fritid och kultur	+ Hög andel bostäder i kvarteret. - Hög andel hyresrätter. - Ingen plats för lek och rörelse. - Ingen kultur och konst.	• Öka möjlighet för lek, rörelse och kultur för människor med olika bakgrund.	• Lekfull miljö för rörelse. • Multifunktionell scen för bland annat kultur. • Konstutställning utomhus.	
MÅNGFALD Befolkning/målgrupp Platsens identitet	+ Kulturhistorisk byggnad i kv Hjorten. + Del av centralt stråk i staden. - Gatan har avsaknad av tydlig identitet.	• Öka andelen människor med olika åldrar på platsen och stärka platsens identitet.	• Fokus på målgruppen ungdomar, äldre och kvinnor. • Belysa fasaden på kv Hjorten. • Gemensamhetslokal med inriktning på kultur och utbildning. • Inriktning på kultur och kreativa näringar.	
INKLUDERING Ekonomi Dialog och lokal samverkan	+ BID-samverkan. + Enkät BID.* + Vandrings Purple Flag.**	• Lokal samverkan mellan olika aktörer kring prototyp för social hållbarhet på Society Expo 2026.	• Dialog om trygghet/trygghetsmätning på SE26. • Prototyp för social hållbarhet på SE 26. • Aktiviteter på SE26. • Medborgardialog om utfall av prototyp på SE26.	

*BID står för Business Improvement District. Det är ett geografiskt avgränsat område där fastighetsägare och/eller verksamheter samarbetar för att utveckla och förbättra området, ofta genom gemensam finansiering och samordnade insatser som ökad trygghet, renhållning, marknadsföring eller platsutveckling.

**Purple Flag är en internationell certifiering som ges till stadsdelar med ett attraktivt, tryggt och välfungerande kvälls- och nattliv.

 Fokusområden
Fetstilt Lösningar på lång sikt

FOKUSOMRÅDE **MORÖ BACKE CENTRUM**

1. Bilar parkerar på Moröbacke torg. 2. Björkallé utmed gång- och cykelväg. 3. Hage vid 4H-gården. 4. Fotbollsplan och stadsdelslekplatsen Stjärnan. 5. Skogsmiljö i västra Morö Backe centrum.

HÄLSA

INDIKATORER

Funktionsblandning

- Antal meter till offentlig service.
- Antal meter till skola och förskola.
- Antal meter till arbete/kontor.
- Andel olika typer av funktioner.

Gröna miljöer

- Inom 300/500/100 m från bostad eller andel gröna miljöer.
- 3-30-300-regeln*

*3-30-300-regeln: Se 3 träd från din bostad, 30% krontäckningsgrad i bostadskvarter (förbättrar mikroklimat, minskar luftföroreningar och buller), 300 m till grönområde från sin bostad.

ANALYS

Funktionsblandning

- + Närhet till skola, cirka 500 meter.
- + Fritidsgård på torget.
- Litet serviceutbud.
- Funktioner uppdelade i zoner och inte blandade.

Gröna miljöer

- + Stora skogsområden.
- + Närhet till mindre grönområden.
- + Träd och grönska på bostadsgårdar.

TRYGGHET

INDIKATORER

Stadsliv

- Antal kostnadsfria mötesplatser.
- Andel bottenvåningar med verksamheter.
- Antal entréer per antal meter gata.
- Gemensamhetslokal i kvarteret.
- Andel upplevd trygghet.

Platser

- Vilken målgrupp (normer) finns på platsen.
- Antal meter till offentliga platser.
- Antal meter till plats/torg.

ANALYS

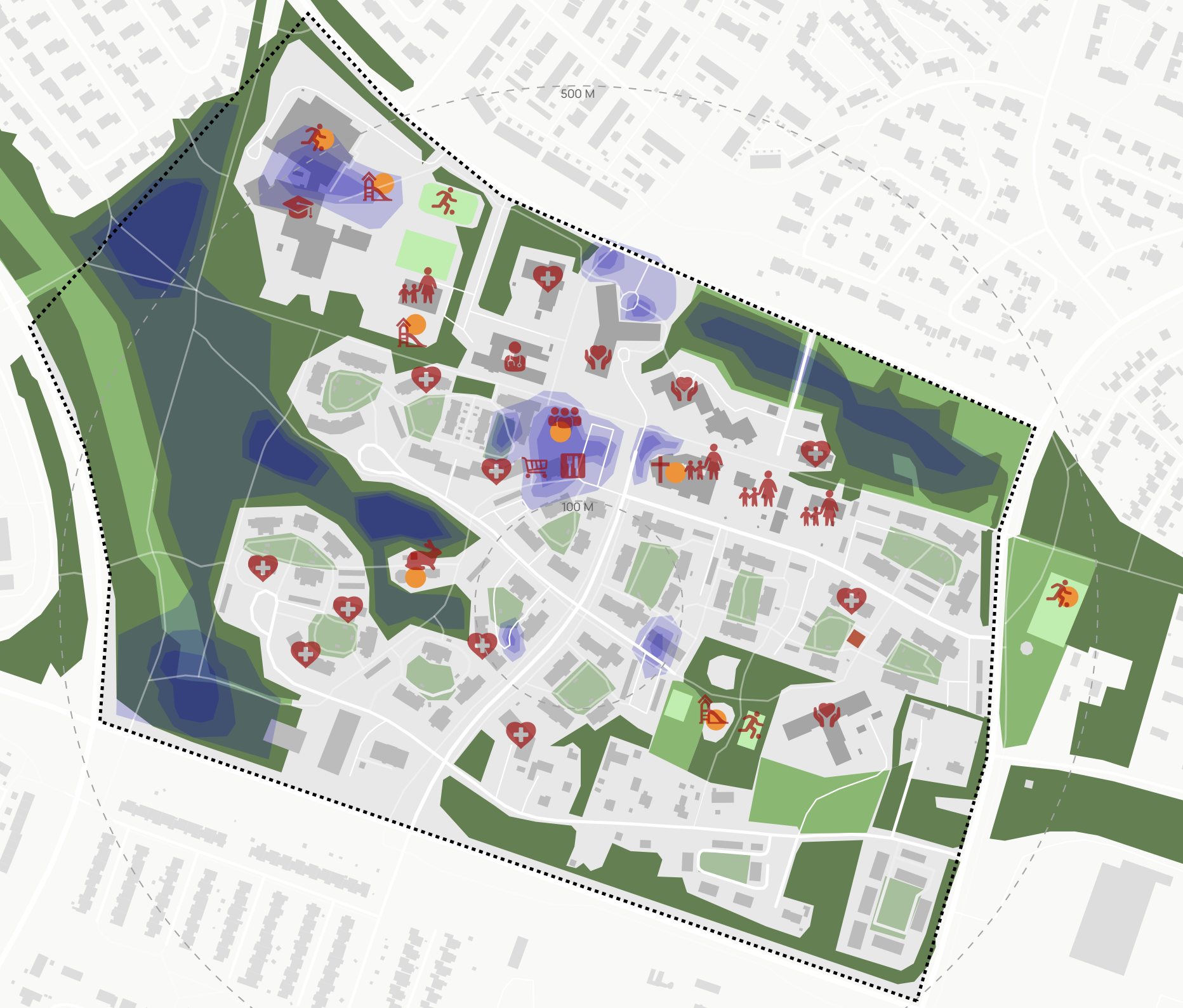
Stadsliv

- + Fritidsgården, 4H-gården, lekplatsen Stjärnan är kostnadsfria mötesplatser.
- + Fyra kvartesgårdar finns.
- Få öppna bottenvåningar mot torget.
- Få entréer mot gata.
- Torget, undergångar, pakeringsplatser och skogen upplevs som otrygga.

Platser

- + Barn och unga finns på lekplats och fritidsgård.
- Kriminalitet har rapporterats på torget.
- + Närhet till torget, cirka 500 meter.

- Skola
- Förskola
- Fritidsgård
- Vårdcentral
- Äldreboende
- Gruppboende
- Idrott
- Lekplats
- Kyrka
- Livsmedelsbutik
- Restaurang
- 4H-gård
- Träd
- Grönyta
- Idrottsplan
- Bostadsgård
- Otrygga platser
- Gemensamhetslokal
- Kostnadsfria mötesplatser

1. Stadsdelslekplatsen Stjärnan 2. Konstverket "Livsvatten" av Barbro Hedström står på Moröbacke torg. 3. Bostädernas stora balkonger. 4. Närlek på bostadsgårdarna. 5. Småhus i södra delen av Morö Backe centrum (Google maps).

GEMENSKAP OCH TILLIT

INDIKATORER

Skala och omfattning

- Antal våningar.
- Antal lägenheter per byggnad.
- Exploateringsstal.

Bostadsgård

- 1200 kvm BTA samlad yta.
- Gårdarna är avgränsade med byggnad, plank eller liknande.
- Solbelyst, god ljudmiljö, bra mikroklimat (temperatur, vindklimat).

ANALYS

Skala och omfattning

- + Låg skala (1-6 vån) och mindre byggnader.
- + Exploateringsstal för bostäder 0,2-0,4 (medel 0,3).

Bostadsgård

- + Stora gårdar, 1050-2500 kvm BTA samlad yta.
- Få funktioner och lite plats för vistelse på gårdarna.
- Få gårdar är avgränsade.
- + Solbelysta gårdar, bra mikroklimat.

JÄMLIKHET

INDIKATORER

Boende

- Andel bostadsrätter, andel hyresrätter.
- Andel småhus, andel lägenheter.
- Andel 4 rok, andel generationsboende.
- Lägst hyror i jämförbart område.

Fritid och kultur

- Antal meter till lekplats.
- Plats för motion och rörelse.
- Plats för konst och kultur.

ANALYS

Boende

- I huvudsak hyresrätter, 86%.
- I huvudsak lägenheter.
- Bostadsrätter och hyresrätter uppdelade.

Fritid och kultur

- Nära till lekplats, cirka 200 meter.
- Lekplatser i behov av upprustning.
- Inget motionsspår eller utegym.
- + Konstverket Livsvatten av Barbro Hedström på torget, cirka 500 meter.

1. Huvudgatan Morö backe torg (Google maps). 2. Parkeringsdäck i bostadsområdet.

JÄMSTÄLLDHET*

INDIKATORER

Mobilitet

- Antal meter till stadsbuss.
- Antal meter till regionbuss.
- Antal meter till tåg.
- Andel bilplatser/transportslag.

Tillgänglighet

- Andel korsningspunkter.
- Antal meter till bilpool/cykelpool.
- Tillgång till arbetsplatser i närmiljön (underlätta resmönster i vardagen).

ANALYS

Mobilitet

- + Stadsbuss, cirka 400 m.
- Regionbuss, cirka 4 km.
- Inget persontåg.
- + Stor andel bilplatser.

Tillgänglighet

- Låg andel korsningspunkter.
- Ingen bilpool eller cykelpool.
- + Stor andel arbetsplatser inom vård- och omsorg.

*Fler indikatorer än mobilitet och tillgänglighet hör ihop med jämställdhet och vi har valt att lägga dessa under andra rubriker exempelvis trygghet, jämlikhet och mångfald.

MÅNGFALD

INDIKATORER

Befolkning/målgrupp

- Andel förvärvsandel/lokal försörjning.
- Andel utbildningsnivåer/inkomstnivåer.

Platsens identitet

- Historia på platsen.
- Relation till omgivning/kontext.

ANALYS

Befolkning/målgrupp

- Hög andel socialt utsatta människor.
- Låg andel förvärvsarbete.
- Låg inkomstnivå.
- Stor andel utrikesfödda.

Platsens identitet

- + Konstverk från 1989 på Moröbacke torg.
- Området byggdes år 1989-1991 och har likriktad arkitektur.
- + Området ligger öster om friluftsområdet Vitberget.
- Morö Backe centrum ligger separerat från omkringliggande villaområden.
- Morö Backe centrum är Skellefteås största koncentration av flerfamiljshus.

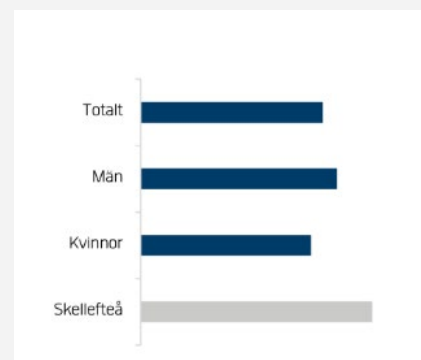
DEMOGRAFI

- Stöd- och omsorgsboende:
Morö Backe centrum: 14,8 per 100 invånare
Skellefteå: 3,5 per 100 invånare

- Inrikesfödda:
Morö Backe centrum: 65%
Skellefteå: 84%.

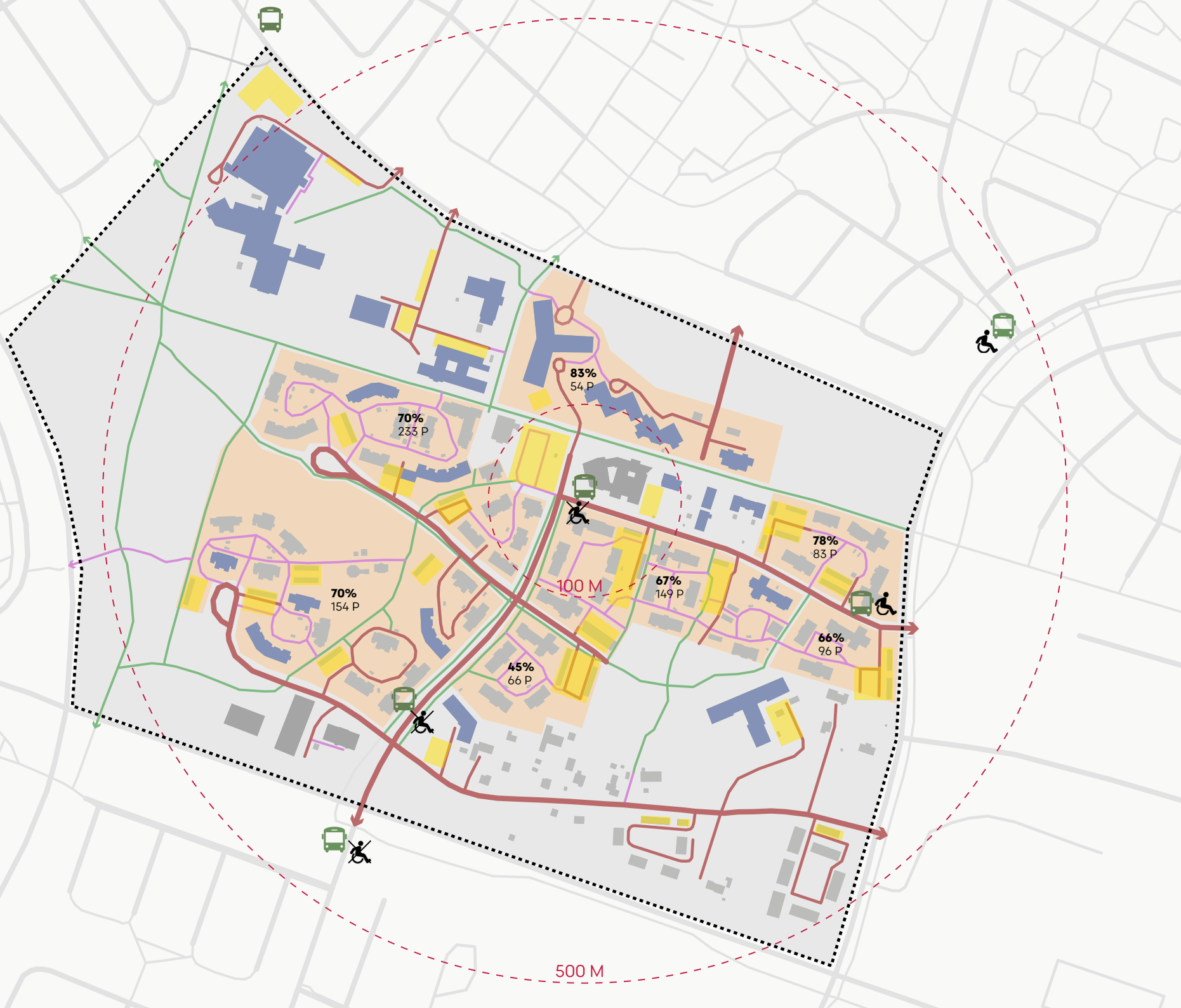

Åldersfördelning (SBC 2022)

Genomsnittlig årsinkomst i tusentals kronor (SBC 2021).

- Arbetsplatser vård- och omsorg samt utbildning
- Bilväg
- GC-väg
- Gångväg
- Parkering
- Fastighetszoner
- xx% Andel uthyrda P-platser
- xx P Antal P-platser
- Busshållplats
- Tillgänglig hållplats
- Otillgänglig hållplats
- H Historisk plats

INKLUDERING OCH DELAKTIGHET

INDIKATORER

Dialog

- Riktad dialog med barn och unga.
- Riktad dialog med äldre (exempelvis PRO, äldreboende).
- Riktad dialog med annan etnisk bakgrund.

Lokal samverkan

- Medskapande ex platssamverkan, egna initiativ, gestaltningsdialog.
- Initiativ och samverkan på plats exempelvis BID, CTC.

ANALYS

Dialog

- + Trygghetsvandring med Skellefteå kommun och Hyresgästföreningen, 2025.
- + Medborgardialog från Social konsekvensanalys, 2024.

Lokal samverkan

- + Utveckling av 4H-gården med djur och praktikplatser (Kommun, Sveafastigheter).
- + Initiativ "Fika med din granne" (Sveafastigheter).

1. Återinvigning av 4H-gården hösten 2025. (Bild: privat) 2. Workshop med olika förvaltningar på Skellefteå kommun. 3. Stallet på 4H-gården.

Känns otryggt på kvällar, mörkt och ingen sikt till hus och rörelse.

Många ställen där någon kan stå oupptäckt och hitta på något otäckt.

Behövs mer belysning och gallring för att ha överblick.

Buskörning/ biltrafik dygnet runt, mörkt.

Tillbaka med biblioteket, affärer på torget.

4H gården är en otroligt bra plats för barnfamiljer.

Gangsters, gäng, kriminalitet.

Oro kring droghandel/ drogpåverkade personer.

Slum, betong, utanförskap

Att området har många skogspartier är trevligt.

Många hyreshus, tätbefolkat, inte så attraktivt område.

Trångbott, fult och farlig.

Fotbollsplanen är ofta väldigt blöt på våren och hösten och är då svårare att nyttja.

"Morö Backe centrum är en levande och barnvänlig stadsdel där gemenskap, inkludering och möten står i centrum. Här skapas trivsel genom trygga miljöer, grönska och möjligheter till en aktiv fritid för olika generationer."

Visionsskiss över hur Moröbacke torg kan se ut i framtiden.

Grönt bostadsområde med otrygga miljöer

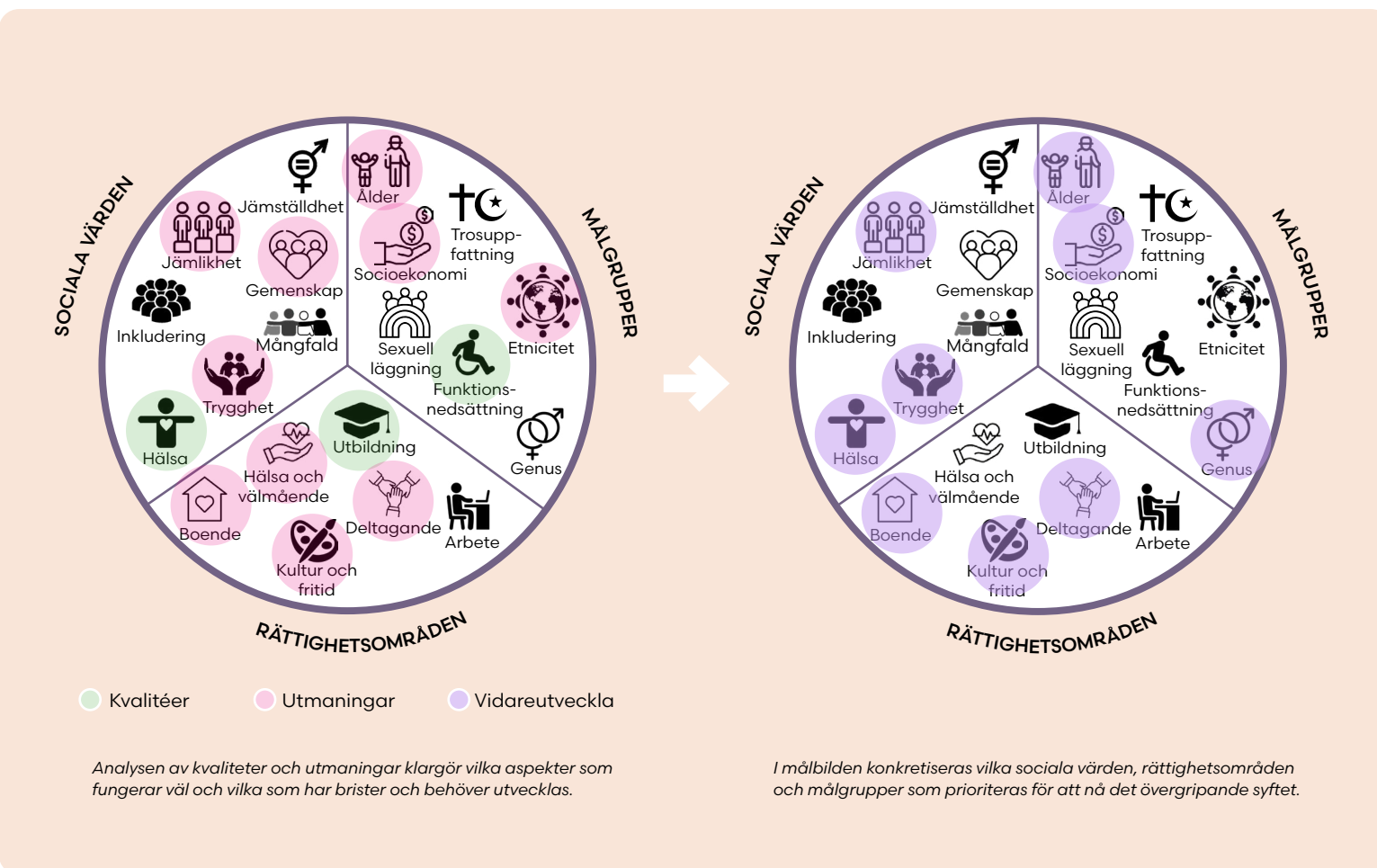
Analysen visar att kvaliteterna för Morö Backe centrum är hög andel gröna miljöer, god tillgång till offentlig service (utbildning och hälsocentral) och bra tillgänglighet. Området har utmaningar i form av stor andel hyresrätter samt stöd- och omsorgsboende, låg andel kommersiell service och otrygghet olika tider på dygnet. Det bor en stor andel unga, äldre samt utrikesfödda människor i området.

Levande, trygg och grön plats

Fler funktioner och målgrupper

Målbilden utgår från ett tydligt socialt hållbarhetsperspektiv med särskilt fokus på viktiga sociala värden, prioriterade målgrupper och centrala rättighetsområden.

Morö Backe centrum har i framtiden varierade offentliga rum och bostadsnära miljöer. Målet är att stärka hälsa, trygghet och jämlikhet för alla som bor och vistas där. De offentliga rummen och stråken utvecklas ytterligare för att bli ett tryggt område där människor i olika åldrar och med olika bakgrunder trivs och känner sig delaktiga.

Hälsa, trygghet och jämlikhet

Gestaltningen av den offentliga miljön i Morö Backe stärker den fysiska och mentala hälsan genom gröna kvaliteter, tillgängliga rörelsestråk och trygga platser för lek och vardagsliv. Tryggheten främjas genom god belysning, tydliga kopplingar mellan bostadsområden och gemensamma ytor samt platser som uppmuntrar till närvaro och aktivitet. Jämlikhet är en viktig aspekt, där stadsdelen utformas för att människor med olika förutsättningar ges likvärdiga möjligheter att delta, vistas och trivas i området.

Ålder, genus och socioekonomi

I utvecklingen av Morö Backe prioriteras barn och äldre eftersom dessa grupper påverkas särskilt mycket av hur den byggda miljön är utformad och ofta har liknande behov. Extra fokus läggs på personer med annan etnisk bakgrund än svensk samt individer och hushåll som befinner sig i socioekonomiskt utsatta situationer. Genom att skapa kostnadsfria, inkluderande och kulturellt öppna miljöer stärks möjligheten för fler att känna tillhörighet och delaktighet i stadsdelen.

Boende, kultur och fritid samt deltagande

Boendemiljön på Morö Backe utvecklas genom fler bostäder med fokus på blandning, trivsel och goda livsvillkor i hela stadsdelen. Kultur- och fritidsmöjligheter främjas genom gestaltning som skapar plats för lek, rörelse, vardagskultur och möten mellan människor i olika åldrar. Deltagande är en central del av processen, där boende, föreningar och lokala aktörer bjuds in att bidra med sina erfarenheter och perspektiv. På så sätt speglar utvecklingen av Morö Backe de behov, önskemål och vardagsliv som finns hos dem som använder platsen.

MORÖ BACKE CENTRUM STRATEGIER

ANALYS

MÅLBILD

STRATEGIER

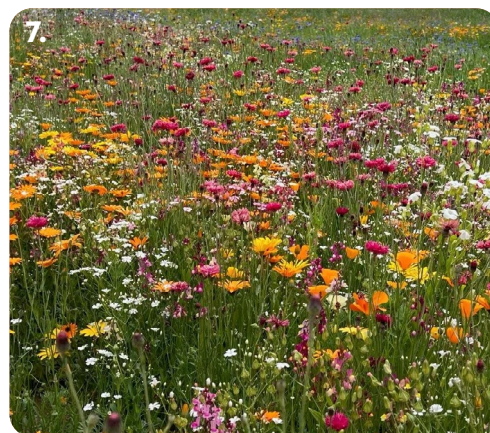
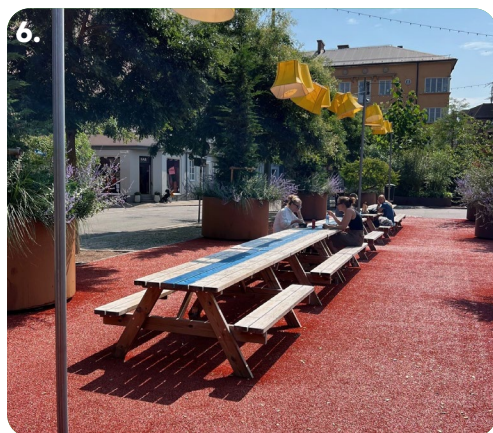
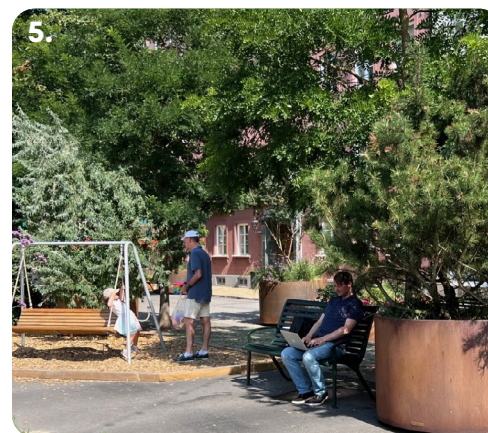
STRATEGISKA
LÖSNINGAR

Stadsdel för vardagsliv och möten

För Morö Backe centrum handlar de strategiska lösningarna om att skapa ett levande och centralt område i stadsdelen för boende och besökare i form varierad bebyggelse, utvecklade mötesplatser och sammankopplande stråk.

Bebyggelsen kompletteras med fler boendeformer som radhus och bostadsrätter. Torget, gator och bostadsgårdar kompletteras med ny bebyggelse som tillför fler människor, högre boendekvaliteter och mer stadsliv i området. Nya och utvecklade mötesplatser som stadspark, utegym och blomsterpromenad skapar mer kvaliteter och ytterligare vistelsevärden för den redan goda utemiljön. Ett nytt samlande stråk i form av en inre motionsslinga för både sommar- och vintertid knyter ihop mötesplatserna med de olika delområdena.

1. Lokaler i entréplan. Masttorget, Malmö. 2. Klätterbana. Sayer Street & the Meadow, London (Landezine, 2020). 3. Rhododendron-plantering i tallskog. Alprosparken, Helsingfors (My Helsinki, 2025). 4. En plats för olika generationer. Davidshallstorg, Malmö. 5. Träd i krukor utgör skuggplats. Davidshallstorg, Malmö. 6. Långbord. Davidshallstorg, Malmö. 7. Odling för biologisk mångfald, London (Nigel Dunett). 8. Upplyst pergola. Sayer Street & the Meadow, London (Landezine, 2020). 9. Belyst utegym. (Flux)

- Ny bebyggelse (flerbostadshus)
- Ny bostadsgård
- Odling
- Förstärkt/nytt gårdsrum
- Befintlig aktivitetsplats
- Ny aktivitetsplats
- Befintlig cykelväg
- Ny bilväg
- Motionsslinga/ridspår/skidspår
- Nytt skidspår

Sociala värden

Hälsa

Hälsa i en socialt hållbar byggd miljö innebär att både mental och fysisk välmående stöds genom hur staden planeras och formas. Funktionsblandning innebär att bostäder, service och aktiviteter finns nära varandra. Gröna miljöer som parker, naturstråk och gårdar främjar både återhämtning, sociala möten och fysisk aktivitet.

Trygghet

Trygghet i den byggda miljön handlar om att skapa platser som stödjer människors behov av kontroll, orientering, social närvaro och inkludering. Det innebär en kombination av faktisk säkerhet och upplevd trygghet. Gestaltning, funktioner och sociala strukturer samspelar för att skapa platser som är levande och välkomnande där människor känner tillit.

Jämlikhet

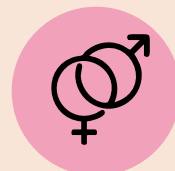
Jämlikhet i den byggda miljön innebär att alla människor ska ha möjligheter att bo, röra sig och delta i samhällslivet oavsett bakgrund eller förutsättningar. Kultur och fritid ska vara öppna och inkluderande, med platser och aktiviteter som speglar och välkomnar stadens mångfald.

Målgrupper

Ålder

Ålder i den byggda miljön handlar om att utforma platser som svarar mot behoven hos människor genom hela livet. Genom att ta hänsyn till barns behov av lek och trygghet, ungdomars behov av egna arenor, vuxnas krav på funktionalitet och äldres behov av tillgänglighet och social kontakt skapas inkluderande miljöer. Ett generationsöverskridande perspektiv leder till robusta och flexibla livsmiljöer.

Genus

Genus i den socialt hållbara byggda miljön handlar om att utforma samhällen som ger kvinnor och män möjligheter att röra sig, vistas och delta i samhällslivet. Ett genusperspektiv innebär att skapa offentliga rum som är inkluderande för bland annat kvinnor och flickor som ofta upplever större otrygghet eller begränsat utrymme. Målet är en miljö där alla, oavsett kön eller identitet, kan delta på lika villkor.

Socioekonomi

Socioekonomi i den byggda miljön handlar om att skapa inkluderande, tillgängliga och flexibla miljöer som tar hänsyn till människors olika ekonomiska och sociala förutsättningar. Genom variation av bostäder, service, offentliga rum och mötesplatser kan stadsutveckling bidra till social integration och jämlik stadsmiljö för olika målgrupper.

Rättighetsområden

Boende

Boende i en socialt hållbar byggd miljö innebär att alla har rätt till en trygg, tillgänglig och stabil bostad som ger goda livsvillkor. Rättighetsområdet boende betonar att bostaden är en grundläggande social rättighet och att miljön omkring den ska vara inkluderande, jämlik och möjlig att påverka.

Deltagande

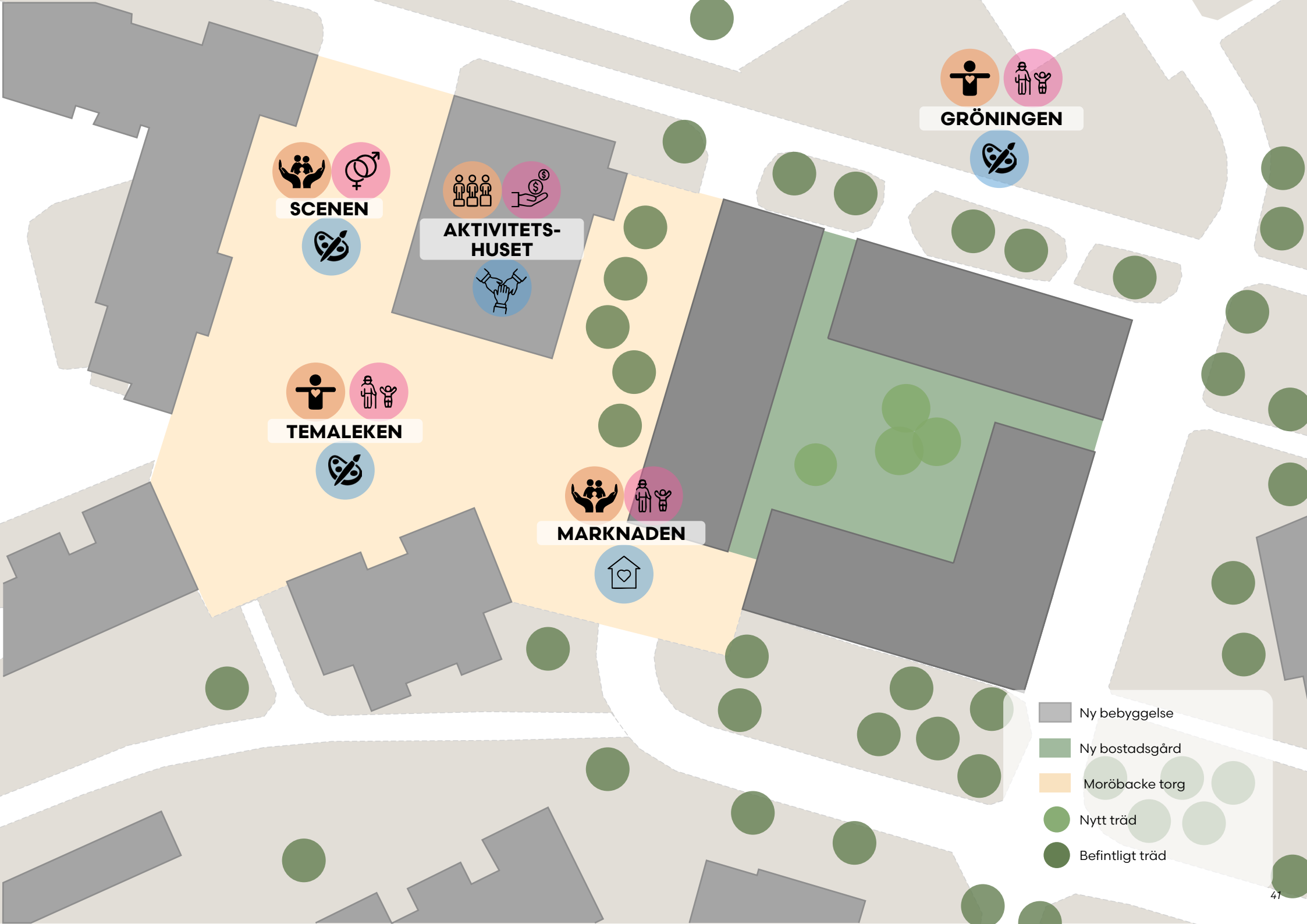
Deltagande i den byggda miljön innebär att människor ges möjligheter att påverka planering och utformning av närmiljön. Genom inkluderande processer kan medborgare beskriva behov och bidra erfarenheter vilket leder till mer anpassade och förankrade lösningar som stärker känslan av delaktighet och tillhörighet.

Kultur och fritid

Kultur och fritid i den byggda miljön innebär att alla ska ha tillgång till varierade platser för kultur, lek och rekreation. Genom att integrera kultur- och fritidsmöjligheter i stadsutveckling bidrar det till att stärka kreativitet, gemenskap och livskvalitet för olika människor.

SCENEN

AKTIVITETS-HUSET

TEMALEKEN

MARKNADEN

GRÖNINGEN

- Ny bebyggelse
- Ny bostadsgård
- Moröbacke torg
- Nytt träd
- Befintligt träd

MORÖBACKE TORG STRATEGISKA LÖSNINGAR

ANALYS

MÅLBILD

STRATEGIER

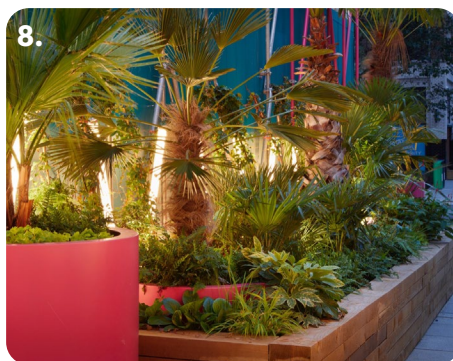
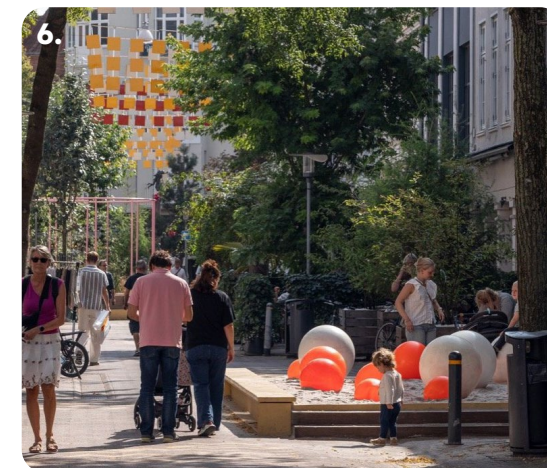
STRATEGISKA
LÖSNINGAR

Levande stadsdelstorg för alla

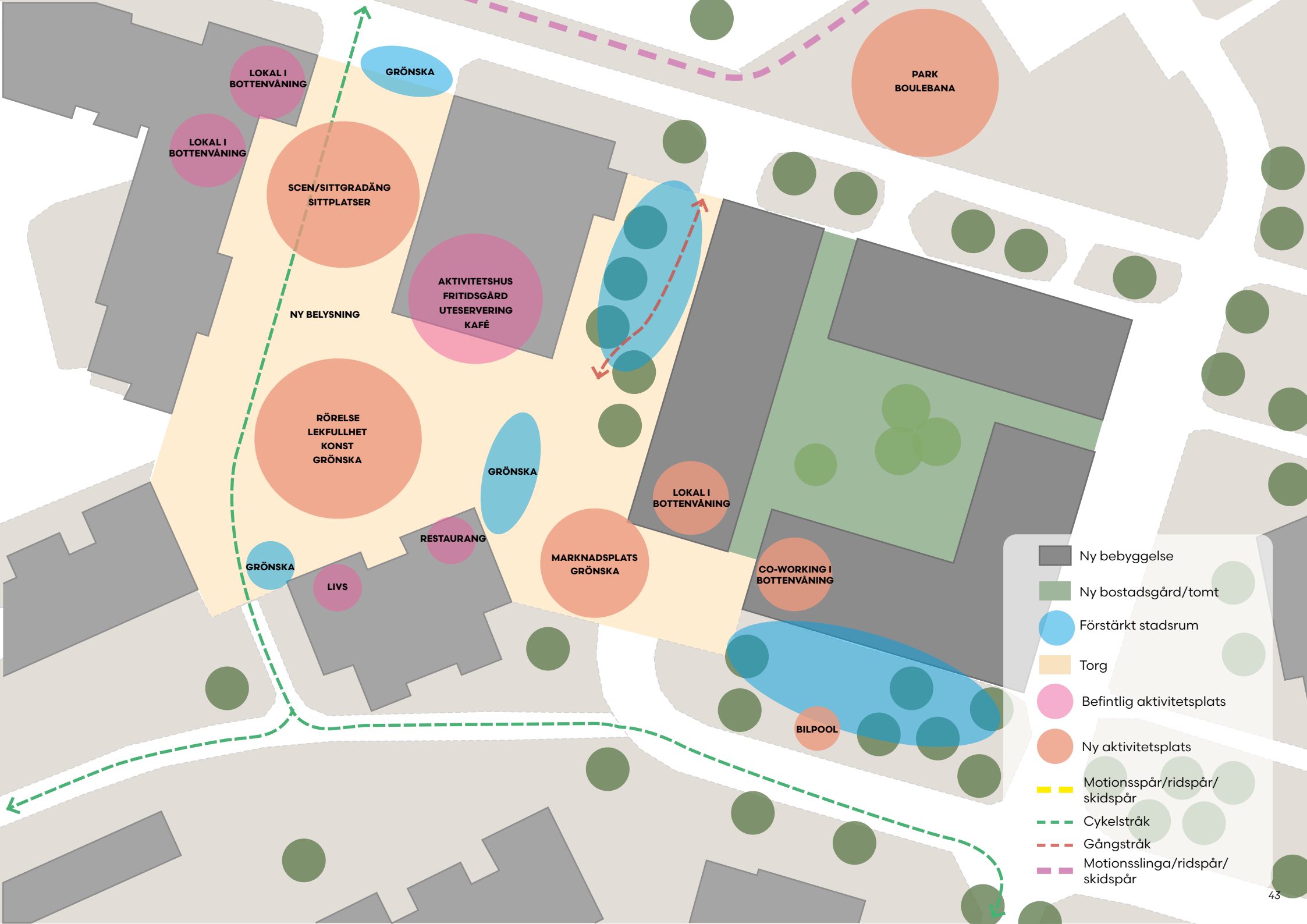
På Moröbacke torg handlar de strategiska lösningarna om att skapa en samlad mötesplats med mindre platser för olika funktioner, människor och tider på dygnet. Aktivitetshuset är en lokal där det finns plats för olika aktiviteter för både unga och äldre under dag- och kvällstid. Det finns ett café inomhus som vi skapar en uteservering till.

Scenen är en plats för ungdomar att göra olika aktiviteter inriktade på till exempel kultur eller bara hänga på. På temaleken finns en grön plats för konst, lek och rörelse för barn. Marknaden är en plats för olika lokala initiativ där det finns möjlighet att ordna loppisar, växtbytarträffar, sälja grönsaker, egenproducerat hantverk och konst.

1. Fotbollsspel. Davidhallstorg, Malmö. 2. Julmarknad. Gustav Adolfs Torg, Malmö. 3-4. Temporär sittgradäng. Urban Coffee Farm and Brew Bar, Melbourne (Archdaily, 2013). 5. Planteringar. Davidhallstorg, Malmö. 6. Sandlåda på gågata. Kongensdage, Odense (Landezine, 2025). 7. Planteringar. Gata Grönland and Kirkegata, Oslo (SLA, 2025). 9. Lek på torg. Davidhallstorg, Malmö. 10. Temporär lekplats, Gustav Adolfs Torg, Malmö.

- Ny bebyggelse
- Ny bostadsgård/tomt
- Förstärkt stadsrum
- Torg
- Befintlig aktivitetsplats
- Ny aktivitetsplats
- Motionsspår/ridspår/skidspår
- Cykelstråk
- Gångstråk
- Motionsslinga/ridspår/skidspår

4H-GÅRDEN STRATEGISKA LÖSNINGAR

ANALYS

MÅLBILD

STRATEGIER

STRATEGISKA
LÖSNINGAR

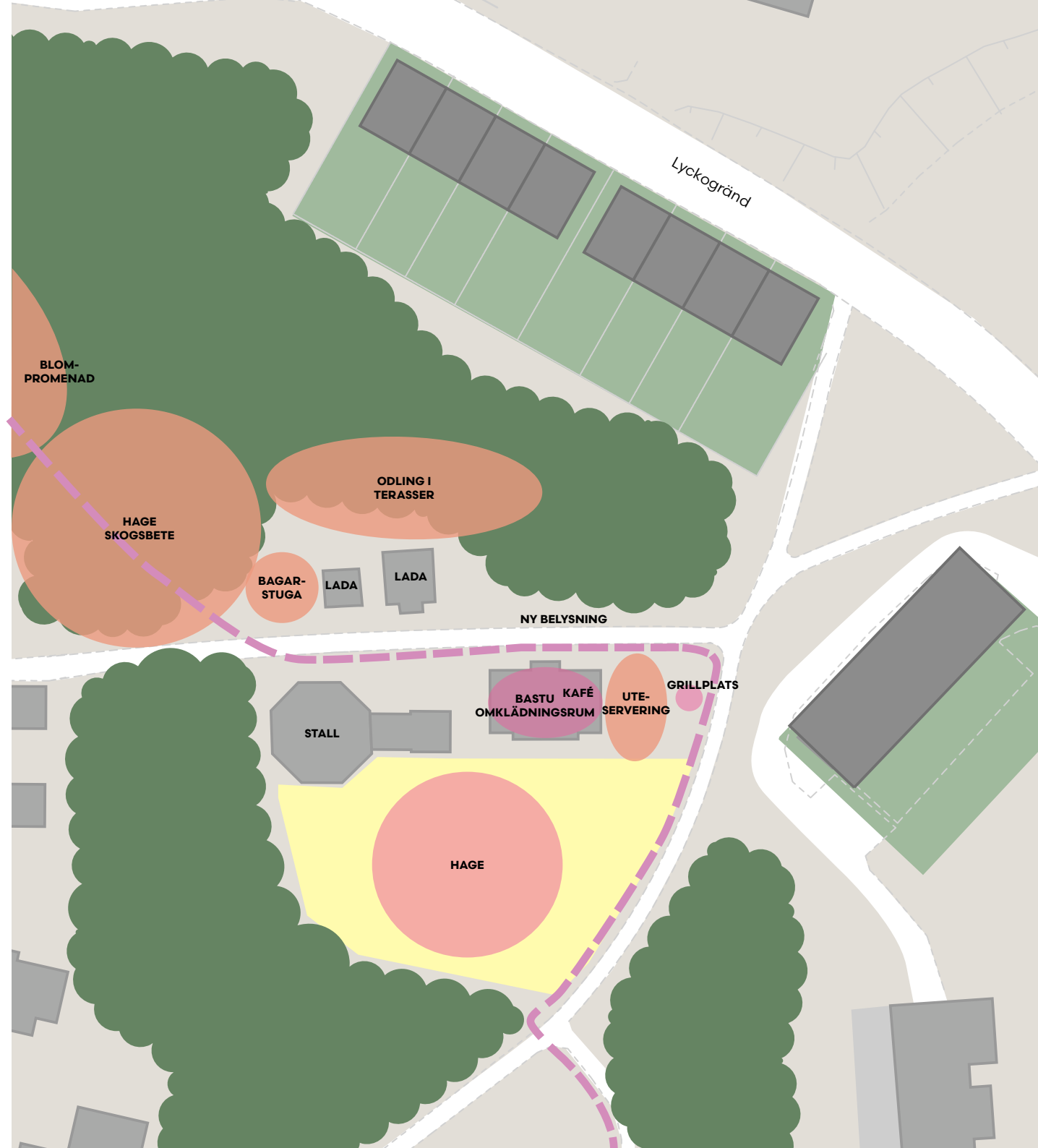
Lantlig miljö i området

På 4H-gården handlar de strategiska lösningarna om att skapa en trivsamt gårdsmiljö för olika åldrar med fokus på djur och natur. Det är både ett besöksmål och en arbetsplats med praktikplatser via kommunen. Olika miljöer för gemenskap och lärande finns i anslutning till gården. I söderslutningen finns plats för odlingslotter, befintligt kafé får plats för stolar och bord utomhus och intill ladorna finns en ny bagarstuga där bröd kan bakas och säljas. I slutningen utmed Lyckogränd finns radhus i suterräng med entréer från gata i norr och tomt i söderläge.

1. Gemensam odling (Studieförbundet, 2022). 2. Kafé. Vintervikens trädgård, Stockholm. 3. Radhus mot gata. Bishopshagen, Växjö (Foto: OBOS). 4. Skogsbete (Mednaturens läromästare.se, 2023). 5. Kolonilotter. Annestads odlingsområde, Malmö (Malmö stad, 2024).

HÄLSA

LÖSNINGAR

UTFALL

Funktionsblandning

Plats för tillfälliga funktioner på torget till exempel marknadsplats, julmarknad och loppis.	Ökad närhet till service.
Pop-up-lokal med fler funktioner exempelvis co-working, utomhuskafé.	Närhet till arbetsplatser som ger ökat liv på platsen dagtid.
Ny bebyggelse med lokaler för service exempelvis livsmedel.	Ökad närhet till service.
Funktioner för fritid och kultur på torget exempelvis fotbollsspel, bokbytarskåp, schack.	Större andel av olika funktioner på torget.
Nya bostäder vid torget.	Ökad funktionsblandning.

Gröna miljöer

Gröna miljöer, träd och sittplatser på torget.	Större andel gröna och lugna miljöer.
Odling på 4H-gården, torget och tillfälligt på parkeringsplats.	Närhet till gröna miljöer.
Blompromenad i del av skog.	Gröna miljöer som unik målpunkt.

TRYGGHET

LÖSNINGAR

UTFALL

Stadsliv

Loftet – Allaktivitetshus ex musik, dans, fritidsgård, café, mötesrum, Biblioteksbus.	Utvecklad kostnadsfri mötesplats.
Pop-up-lokal för kultur och fritid ex container, paviljong, pergola.	Fler kostnadsfria mötesplatser.
Ny bebyggelse vid torget för bostäder och verksamheter. (Eventuellt ny plats för torget).	Fler öppna bottenvåningar med ex verksamheter ger ökat stadsliv.
Ny bebyggelse utmed befintliga gator.	Ökat antal entréer utmed gator för mer trygghet.
Ny bebyggelse på pakeringsplatser.	Fler boende på otrygga platser ex p-platser, gator, skogskanter.
4H-gården – Utveckling av utemiljö i anslutning.	Förbättrad kostnadsfria mötesplatser med unik karaktär.
Belysning på torget, i skogen och vid undergångarna under vägarna.	Bättre överblick och ökad trygghet för gående och cyklister.

Platser

Gallring av skogen.	Ökad upplevd trygghet och överblick.
Aktivitetsplatser till exempel utegym, klätterbana, grill.	Kostnadsfria platser i olika delar ger liv och trygghet olika tider på dygnet.

JÄMLIKHET

LÖSNINGAR

UTFALL

Boende

Fler bostadsrätter (ny bebyggelse eller omvandling hyresrätter).	Ökad blandning mellan upplåtelseformer. Nya bostadsrätter/hyresrätter.
Ny radhusbebyggelse.	Fler olika boendeformer. Nya radhus.
Minska andelen stöd- och omsorgsboenden.	Minska antal boenden för socialt och ekonomiskt utsatta människor.

LÖSNINGAR

UTFALL

Fritid

Fler lekplatser.	Fler lekmöjligheter i närheten.
Motionsslinga med olika karaktär till exempel lek och park.	Motion och rörelse i hela området.
Ny stadsdelspark med rustade funktioner för lek och rörelse (fotboll och tennis).	Mer plats för lek, motion och rörelse.
Scen med sittgradäng på torget.	Ökad plats för konst och kultur i området.

VÄRDEDRIVEN STADSUTVECKLING Sociala värden	ANALYS - Kvaliteter och värden - Utmaningar - Knäckfrågor	MÅLBILD - Den korta versionen av det vi vill uppnå - Platsspecifik - Hållbar över tid	STRATEGISKA LÖSNINGAR Delprojekt/lösningar som kräver extra fokus för att nå målbilden	Målgrupp och Rättighets- område
HÄLSA Funktionsblandning Gröna miljöer	+ Närhet till skola och fritidsgård på torget. - Litet serviceutbud. + Närhet grönska och skogsområden. + Gröna bostadsgårdar.	• Mer bebyggelse och ökad funktionsblandning samt större variation av gröna miljöer.	• Funktioner för kultur och fritid på torget. • Ny bostadsbebyggelse. • Träd, odling och sittplatser. • Utveckling av stadspark. • Blompromenad i skogen.	
TRYGGHET Stadsliv Platser	+ Kostnadsfria mötesplatser ex Loftet, 4H-gården. - Få öppna bottenvåningar och entréer mot gata. + Fyra kvartersgårdar. - Flera otrygga platser (torget, skogen, undergångar).	• Fler kostnadsfria och trygga mötesplatser med olika karaktär.	• Utveckling av torg och Aktivitetshus (Loftet). • Ny bebyggelse (med entréer mot gata). • Belysning på otrygga platser och gallring av skog. • Aktivitetsplatser ex 4H-gård, utegym, klätterbana. • Marknadsplats för loppis och handel.	
GEMENSKAP/TILLIT Skala och omfattning Bostadsgård/plats/gata	+ Mänsklig skala och mindre bostadsenheter. + Låg exploateringsgrad (E-tal 0,2-0,4). + Stora gårdar. - Få funktioner för vistelse på gårdar.	• Ökad täthet och möjlighet till utevistelse och gemenskap.	• Förtätning med ny bostadsbebyggelse. • Boulebana vid äldreboendet. • Upprustade bostadsgårdar med fler sittplatser, grill och närläk.	
JÄMSTÄLLDHET Mobilitet Tillgänglighet	+ Närhet till stadsbuss (400 m). - Långt till regionbuss (4 km). + Stor andel parkeringsplatser. - Ingen bilpool eller cykelpool. + Arbetsplatser inom vård och utbildning.	• Stärkta stråk för gång- och cykeltrafik och ökad blandning av arbetsplatser.	• Bilfritt Möro Backe torg. • Effektivisera bilparkering. • Nya gator och kopplingar mot bl a Höjdgatan. • Bilpool och cykelpool. • Nya arbetsplatser på torget (co-working).	
JÄMLIKHET Bostäder Fritid och kultur	- Stort antal hyresrätter (86%). - Få lekplatser per barn och i anläggningar behov av upprustning. + Fotbollsplan och tennisplan. + Konstverket Livsvatten på Moröbacke torg.	• Ökad blandning av upplåtelseformer och mer plats för lek, rörelse och kultur.	• Fler boendeformer (bostadsrätter och radhus). • Mindre andel gruppboenden. • Motionsslinga med aktivitetsplatser t ex utegym. • Scen för kultur på Moröbacke torg.	
MÅNGFALD Befolkning/målgrupp Platsens identitet	- Hög andel socialt utsatta människor. - Låg andel förvärvsarbetande och låg inkomstnivå. - Stor andel utrikesfödda. - Brottslighet.	• Stärkt socioekonomi, fler trygga miljöer för kvinnor och utvecklad områdesidentitet.	• Andra boendeformer som stärker socioekonomin. • Mötesplatser med fokus på bland annat kvinnor, exempelvis aktivitetshuset, odlingslotter och blompromenad.	
INKLUDERING Ekonomi Dialog och lokal samverkan	+ Utveckling av 4H-gården med djur och praktikplatser (Kommun, Sveafastigheter). + Initiativ "Fika med din granne" (Sveafastigheter). + Trygghetsvandring (Kommun, Hyresgästföreningen).	• Lokal samverkan med fokus på socioekonomi samt medverkan och dialog på Society Expo 2026.	• Fortsättning projekt på 4H-gården (praktikplatser). • Trygghetsmätning och trygghetslänkande lån. • Prototyp för social hållbarhet och aktiviteter på torget under SE26. • Öppet hus på 4H-gården under SE26.	

Fokuserande områden

Fetstilt - Lösningar på lång sikt

LÄRDOMAR FRÅN PILOTPROJEKTEN

Prioriteringar, lokala anpassningar och samverkan

Social hållbarhet kräver tidiga och tydliga vägval

Materialet visar att sociala värden inte uppstår som en effekt av bygga utan behöver:

- Vara uttalade mål redan i analys- och målbildsfasen.
- Följas upp med konkreta strategier och fysiska lösningar. Värdedriven stadsutveckling (analys - målbild - strategier - lösningar) fungerar som ett effektivt ramverk för detta.

Den byggda miljön påverkar trygghet, hälsa och jämlikhet direkt

Båda pilotområdena visar tydligt att:

- Slutna bottenvåningar, mörka stråk, stora parkeringsytor och brist på stadsliv skapar otrygghet.
- Grönska, aktivitet, belysning, närvaro av människor och funktionsblandning ökar trygghet och välmående.
- Kostnadsfria och tillgängliga platser är avgörande för jämlikhet särskilt för barn, unga, äldre och socioekonomiskt utsatta grupper.

Olika platser kräver olika sociala prioriteringar

Materialet visar vikten av platsspecifika mål:

- Trädgårdsgatan - Stor potential vad gäller i kultur, stadsliv och identitet samt behov av fler bostäder, tryggare kvällsmiljöer och ungdomsplatser.
- Morö Backe centrum - Gröna kvaliteter, barnperspektiv och samhällsservice samt stora utmaningar kring trygghet, segregation, låg servicegrad och socioekonomisk utsatthet.

Samverkan och prototyper ger snabbare lärande

Arbetet med dialog, BID-samverkan, Purple Flag, workshops och Society Expo-prototyper visar att:

- Samverkan mellan kommun, fastighetsägare, civilsamhälle och medborgare är avgörande.
- Tillfälliga lösningar (prototyper, pop-ups) är effektiva verktyg för att testa, utvärdera och justera innan permanenta beslut tas.

Social hållbarhet stärker även ekonomi och attraktivitet

Strategin visar tydligt sambandet mellan:

- Trivsel, trygghet och låg omflyttning.
- Minskat slitage, stabilare förvaltning och högre fastighetsvärden.
- Kommunal resurseffektivitet och långsiktig välfärd.
- Social hållbarhet är inte en kostnad utan en investering.

KÄLLOR

Skrifter

Gehl Architects (2013) *Skellefteå - Levande centrum*

Visit Skellefteå (2024) *BID Skellefteå Affärsplan 2024-2026*.

Skellefteå kommun (2016) *Centrala stan, fördjupad översiktsplan för Skellefteå kommun*.

Skellefteå kommun (2023) *Trafik- och parkeringsutredning Morö Backe centrum*.

Skellefteå kommun, Spacescape, Sveafastigheter (2024) *Social Konsekvensanalys Morö Backe Centrum*.

Skellefteå kommun (2025) *Invånardialogen i Skelleftedalen*. <https://gis.skelleftea.se/portal/apps/storymaps/stories/fa8822c856da40be9368e0a429e01891>

Bilder

Archdaily, *“Urban Coffee Farm and Brew Bar / HASSELL”* (2013), <https://www.archdaily.com/339637/urban-coffee-farm-and-brew-bar-hassell>

Landezine, *“Kongensgade - Temporary Urban Space in Odense C”* (2025). <https://landezine.com/kongensgade-temporary-urban-space-in-odense-c-by-bogl/>

Landezine, *“Parckfarm”* (2017). <https://landezine.com/parckdesign-by-taktyk-and-alive-architecture/>

Landezine, *“Sayer Street & the Meadow”* (2020). <https://landezine.com/sayer-street-the-meadow/>

Med naturen som läromästare, *“Vad är en häst”* (2023). <https://xn--mednaturensomlromstare-e5bd.se/2023/01/22/vad-ar-en-hast/>

My Helsinki, *“Alprosparken i Haga”* [Hämtad 2025-11-25] <https://www.myhelsinki.fi/sv/places/alprosparken-i-haga/>

SLA *“Gata Grönland and Kirkegata”* [Hämtad 2025-12-09] <https://www.sla.dk/cases/gata-gronland-and-kirkegata/>

Skellefteå kommun *“Offentlig konst i centrum”* [Hämtad 2025-12-12] <https://skelleftea.se/skelleftea-konsthall/skelleftea-konsthall/sidor/offentlig-konst-i-centrum>

Studiefrämjandet, *“Odlas ihop”* (2022). <https://www.studieframjandet.se/cirkeln/artiklar/djur-natur-och-miljo/artikel/odla-ihop/>

Sveriges Arkitekter, *“Lek det du inte vet”* [hämtad 2025-11-25] <https://www.arkitekt.se/landskapsarkitektur/lek-det-du-inte-vet/>